БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТТЫ ЖЫҒЫҢАР!

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының
Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттериниң,
ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң органы

1925 чылда үндезилетингеен

1954 ДЕКАБРЬ 18 СУББОТА № 249 (3186)

ӨРТЭЭ 20 КОП.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

Совет чогаалчыларының ийиги Бүгү-эвилел съездизинге (1 арын).

Хөй чылдарда ажыглаар культурлуг одарларны тургузары (1 арын).

Ийи улуг улустарның бузулбас найыралының көргүзүү (2 арын).

Совет чогаалчыларның Бүгү-эвилел съездизинге аддар кылдыр (2 арын).

С. Кюрю.— Колхоз бүдүрүлгезинге коммунистерниң мурнакчы ролюн бедидер (2 арын).

Солуннары болгаш журналдарны массаже (3 арын).

Редакцияга чагаалар (3 арын).

А. Гагарин.—Христиан шажынның тывылганы болгаш аңгы талазы-биле утка-шынары (3—4 арыннар).

Кыдат Улус Республикада (4 арын).

БКП ТК-ның болгаш Болгарияның Министрлер Чөвүлелиниң каттышкан хуралы (4 арын).

Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының кол чөвүлелиниң чедиги сессиязы (4 арын).

Барының Германияны чепсеглээринге улур Парижке болган европа чөвүлел хуралы (4 арын).

Профэвилелдер организацияларының отчёттары болгаш соңгулдалары

Профэвилелдериниң мурнунга партилның болгаш чазактың салган соругларын чедиишкинниг күүседирге профэвилелдер организацияларының бүгү ажылчорудулгазының деңнелин шиитпирлиг-биле бедидерин, профэвилел демократиязының принциптерин болгаш удуртулгада коллективтиг чорукту шынгыы сагыырын, профэвилел органнарының отчёттарын болгаш соңгулдаларын доктаамал чорудуп турарын, бот-шүгүмчүлелди, ылаңгыя адаандан шүгүмчүлелди калбаа-биле нептередирин, ажылда четпестерни дидим-биле илередирин болгаш чайладырын совет профэвилелдериниң XI съездизи негээн.

Профэвилелдериниң чер-чер организациялары боттарының ажыл-чорудулгазының ол дайынчы программазын амыдыралга боттандырбышаан, организас талазы-биле быжыгып, боттарының ажылын амыдыралчы соругларже улам чоокшулатканнар. Ажыл-агыйжы болгаш политиктиг соругларны шиитпирлээринге оларның саңлдары улгаткан.

Амгы үеде бистиң областа профэвилелдериниң чер-чер комитеттериниң болгаш бөлүктериниң отчёт-соңгулдалыг хуралдары болуп эрттип турар. Ол хуралдар 1955 чылдың январьның сөөлгү чартыынга чедир үргүлчүлээр. Профэвилелчи массалар боттарының удуртукчуларының ажылын оларның отчёттарын дыңнаарының, четпестерни шүгүмчүлээриниң оруу-биле хынап, тус-тус профэвилел организацияларының ажыл-чорудулгазын эжижериниң дугайында боттуг саналдарын берип турарлар.

Отчёттар болгаш соңгулдалар болза, областың профэвилелдер организацияларының амыдыралында эң-не чугулз болуушкун болур. Профэвилелдер кежигүннери отчёт-соңгулдалыг хуралдарга боттарының организацияларының масса ортузунга организакчы болгаш кижизидикчи ажылдарының дуржулгазын түнневишаан, оларның ажыл-чорудулгазында улуг четпестерни шүгүмчүлелге болгаш бот-шүгүмчүлелге үндезилээш илередир база боттарының мурнунда турар соругларны моон соңгаар-даа чедиишкиниг боттандырарыңга профэвилел организацияларының дайынчы аргалыын улам бедиринче угланган практиктиг хемчеглерни айтыр ужурлуг.

Ынчаарга партияның политиказының шынчы болгаш идепкейлиг дамчыдыкчылары болур бистиң профэвилелдеривис боттарының бүгү организацияларының ажылын үндезини-биле эжижиерин чедип алзыннар дээш, масса-биле дириг харылзааны быжыглазыннар дээш, удуртулганын канцеляржы-бюрократсыг методтарындан шиитпирлиг-биле адырызыннар дээш сагыш салыры СЭКП райкомнарының болгаш партия эге организацияларының чугула соругазы болур.

Ынчалза-даа бистиң областың профэвилелдер организацияларының практиктиг ажыл-чорудулгазы негелдениң чогуур деңнелин ыракта-ла хандырбайн турар. Областа профэвилелдериниң дыка хөй кудуку организациялары масса ортузунга организас-массалыг болгаш кижизидилгелиг ажылдарны дендии багай чорудуп, үлетпүрге болгаш көдээ ажыл-агыйга социалистиг чарышты дыка эренгей удуртуп, мурнакчыларның дуржулгаларын нептеретпейн турарлар.

Бии-Хем районнуң Туран, Чөөн-Хемчик районнуң Чадаана үлетпүр комбинаттарының профэвилел комитеттери ажылчыннар оргузунга, цехтер аразынга социалистиг чарышты эки удуртпайн келгеннер. Ооң түннелинде ол комбинаттар күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидип шыдаваан болгаш бо чылдың квартал санында бүдүрүлге планын күүсетпээн. Ында ажылчыннарның аразында ажыл шагы үзер, арагаалаар, бүдүрүлгеге доктаап ажылдавас чоруктуң факылары бар.

Бүгү профэвилел организацияларының ажылында кол чүүл болза хөй-ле шиитпирлер болгаш айтыышкыннар чогаалырында эвес, а харын боттуг организакчы ажылда, шиитпирлериң чер-черде күүселдезин хынаарында болур. Ол негелдени күрүне албан черлериниң ажылдакчыларының профэвилелиниң область комитеди дыка четпес боттандырып турар. Ол обкомнуң чер-чер комитеттери-биле дириг-харылзаазы дыка кошкак. Профэвилелдиң Өвүр райкому (даргазы эш Лаврушкин) багай ажылдап турар. Ол районда эрткен өтчёттуг чылдың дургузунда кандыг-даа ажыл кылбаан профэвилел организациялары бар. Ылаңгыя район төвү-биле кожа турар «Коммунизмче орук» колхозта профэвилел организациязы бүдүн чартык чыл дургузунда чаңгыс-даа катап хурал кылбаан. Ында кежигүннериң дадывырлары чыл-чылы-биле хавыртынмайн келген. Организас-массалыг болгаш культур-массалыг ажылдар эки чорутунмаан. Шак ындыг четпестерге профэвилел обкому ам-даа эптешпишаан турар.

Профэвилелдер организацияларының отчёт-соңгулдалыг хуралдары бедик организастыг деннелге эрткен турар ужурлуг. Областың профэвилелдер чөвүлели, ооң удуртулгазында тус-тус адырлар аайы-биле обкомнары болгаш СЭКП райкомнары, партия эге организациялары ол хуралдарның белеткелин база эрттирилгезин эки удуртур хүлээлгелиг.

Отчёттар болгаш соңгулдалар болза, профэвилелчи массаларның күш-ажылчы чоруун, политиктиг идепкейин улам бедиринің демдээ-биле эрттер ужурлуг. Профэвилелдер кежигүннери МТС-тернин, совхозтарның, бүдүрүлге болгаш албан черлериниң мурнунда салдынган ажылагыйжы болгаш политиктиг соругларны амыдыралга боттандырарынга кандыг киржилгелиг болганын, моон соңгаар канчаар киржирин тодаргай чугаалажырлар. Профэвилел организацияларының удуртукчулары ажылды боттары канчаар удуртуп, организастап келгенин бүгү кежигүннерге илеткеп бербишаан, оларның саналларын болгаш шүгүмчүлелдерин калбартырлар.

Профэвилелдер кежигүннериниң негелдели болгаш сонуургалдары хүн-бүрү өзүп турар. Олар болза, коммунизм тургузуушкунунуң бүгү-ле участоктарынга күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн доктаамал бедидер, продукцияның бот-үнезин чиигедир болгаш шынарын бедидер дээш, совет кижилериниң материалдыг чазагай байдалын болгаш культурлуг деннелин бедидер дээш, ажылчы чоннарның коммунистиг кижизидилгези дээш бүгү профэвилелдер организациялары шиитпирлиг демисежирин негеп турарлар. Ынчангаш он айтыырларның практиктиг күүселдези отчёттуг хуралдарның кичээнгейиниң төвүнде турар ужурлуг.

Профэвилелдер организацияларының бүгү ажыл-чорудулгазы калбак демократияга үндезилетинген. Бо отчёттуг хуралдар чер-черниң профэвилелдер организацияларының удуртур ажылдарынче эң эки организакчыларны, массаларның негелделеринге дыңнангыр болгаш сагыш-салыңгыр, партияның политиказын амыдыралга чорудуп шыдаар, өзүлүг-ла ажыл-ишчи болгаш мергежилдиг кижилерни дешпидер херек.

Амгы отчёт-соңгулдалыг кампанияга холбаштыр областың профэвилелдер организациялары ажыл-агый болгаш культура тургузуушкунунга боттарының ролюн улам бедик көдүрер, партияның шиитпирлерин күүседиринче ажылчы массаларны улам сырый каттыштырар.

Хөй чылдарда ажыглаар культурлуг одарларны тургузары

Хөй чылдарда ажыглаар культурлуг одарларны тургузар айтырыгга холбашкан эртем-техниктиг чөвүлелдиң калбак хуралы ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый министерствозунга болуп эрткен. Аңаа Москваның, Ленинградтың, Прибалтика республикаларының эртемденнери киришкеннер. Ол теманың талазы-биле илеткелдерни Эстон ССР-ниң Эртемнер академиязының президентизи И. Г. Эйхфельд, биология эртемниериниң доктору С. П. Смелов болгаш көдээ ажыл-агый эртемниериниң кандидады Д. А. Иванов олар кылганнар.

Эстониянның, Ленинград, Москва болгаш четчир санныг шыктың зоназының өскедаа областарынга малдың чайгы чемгерилгезиниң улам-на ажыктыг болгаш чиик үнелиг системазы болза, малды хөй чылдарда ажыглаар культурлуг одарларга ажазары болур деп илеткелчилер демдеглээннер. Шак ындыг одарларга хову ажылынга таарышпас, даштыг, балгажын кургаткан черлерни ажыглаан туруп болур. Удобрение төп, одарларны ажыглаарының шын чурумун сагып база чамдыкта сигеннер тарып тургаш, ол черлерге сиген кезер шөлдү дүрген тургузуп болур.

Четчир шыктың зоназында турар чамдык совхозтарның болгаш эртем албан черлериниң дуржулгазы болза, хөй чылдарда ажыглап болур одарларга инектерни ажаан тургузар чорук хонукта 15 — 16 килограмм чедир сүт саалдазын бээр деп чүвени көргүзүп турар.

Хуралдың киржикчилериниң саналдары эки сигенниг черлерге культурлуг одарларны тургузарының, мал чеми сигеннерни шилип алырының, удобрениени болгаш одарларны ажыглаарының аргаларының талазы-биле дуржулгаларның түннелдеринге хамаарыштыр болган.

Эртем-техниктиг чөвүлел четчир шыктыг зонага хөй чылдарда ажыглаар культурлуг одарларны тургузары ажык дузалыг деп саналан болгаш одарларны кадагалап хайгааразарының болгаш оларны ажыглаарының талазы-биле чамдык тодаргай саналдарны колхозтарга ажылдап былган.

(СЭТА).

СОВЕТ ЧОГААЛЧЫЛАРНЫҢ ИЙИГИ БҮГҮ-ЭВИЛЕЛ СЪЕЗДИЗИНГЕ

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитеди совет чогаалчыларның Ийиги Бүгү-эвилел съездизинге болгаш ооң нүүрү-биле тиилээн социализм чуртунуң күчүлүг литературазының бүгү төлээлекчилеринге изиг байыр чедирип тур.

Чаа кижини кижизидеринге, совет ниитилелдиң мораль-политиктиг чаңгыс-эвин быжыглаарынга, коммунизмни тургузар дээш демиселге совет литератураның улуг ролюн Коммунистиг партия бедии-биле үнелеп турар.

Совет чогаалчыларның бирги съездизиниң соонда чылдарның дургузунда совет литература дыка улуг чедиишкиннерни чедип алган. Социализм тургузуушкунунуң бедик чаагайын, Ада-чурттуң Улуг дайынының кадыг-дошкун чылдарында совет патриоттарның чижегээр чүве чок шылгаралдарын, ажыл-агыйның дайын сөөлүндеги катап тургузуушкуну дээш демиселге бистиң улузувустуң күш-ажылчы маадырлыг чоруун шын илереткен чечен чогаалдар тургустунган. Литература кажан-даа бистиң совет литературавыс ышкаш шак ындыг эки күзээчел болгаш эскеричел калбак комчукчуларлыг чорбаан.

Совет республикаларның экономика, политика болгаш культура талазы-биле шапкын көдүрүүшкүнү ССРЭ-ниң улустарының литератураларын чечектелиишкинге чедирген. Национал литератураларның хөгжүлдези болгаш бот-боттарын байыдары акы-дүнмалышкы бүгү республикаларның чогаалчыларының сырый кады ажылдажылгазы-биле болуп турар. Төөгүлүг улуг ужур-дузалыг хөй национал, бистиң үениң мурнакчы идеяларын сиңниктирген чечен литература Совет Эвилелинде тургустунган.

Бо чылдарның дургузунда совет литератураның бүгү делегейге ат-алдары өскен, Совет Эвилелинден дашкаар, ылаңгыя улус демократиязының чурттарында ооң номчукчулары хемчээл чок көвүдээн. Кижи көөр хөөн чок империалистиг идеологияга чөрүштүр совет литература ажылчы чоннарның эрге-ажыктарын кезээде камгалап, гуманизмниң, тайбың болгаш улустар аразында найырал дээш демиселдиң идеяларын камгалап турар болгаш кижи төрелгетенниң чырытқылыг келир үезинге чайгылыш чок бүзүрел-биле сиңниккен чоруу-биле миллион-миллион даштыкы номчукчуларның хүлээп көрүүшкүнүн ол чаалап алган.

Боттарының чогаадыкчы ажыл-чорудулгазынга совет чогаалчылар коммунизм дээш, улус массаларның өзүлүг-ла хосталгазы болгаш аас-кежин дээш, кижини кижи дарлаар болгаш мөлчүүр кандыг-даа чорукка удур демиселдиң улуг идеяларыбиле хей-аът кирип турарлар. Литература ниитилелден «хамаарышпас» дээринин мегечи чагдынчак буржуаз лозунгузунга, «уран-чүүл чүгле уран-чүүлге хамааржыр» дээр хоозун үзел-бодалдарга бистиң чогаалчыларывыс ажылчы чоннарның эрге-ажыктарынга, улустуң эрге-ажыктарынга бараан болур деп боттарының бедик идейлиг үзел-бодалдарын удур салып турарлар.

Чогаалчыларның Ийиги Бүгү-эвилел съездизи чогаадыкчы эң чугула айтырыгларны, чугаалажып көөр, бистиң литературавыстың чаа бедиктерге улам ынай шимчээшкининиң оруктарын айтыр хүлээлгелиг.

Ам бистиң чуртувустуң мурнунда, совет улустуң мурнунда улуг чаагай соругалар туруп турар. Социалистиг үлетпүрүүн болгаш көдээ ажыл-агыйның чедип алган чедиишкиннеринге үндезилээш, социалистиг экономиканың болгаш культураның улам ынай бүгү талалыг хөгжүлдезинче угланган кайгамчык улуг хемчеглер боттанып турар, ол хөгжүлде социалистиг ниитилелди быжыглаарынга болгаш социализмден коммунизмче чоорту шилчишкинге эргежок чугула. Социализм биле капитализмниң аразында чаруш бүгү делегейниң кырында улам-на калбаа-биле нептереп турар болгаш чаа, улам-на бедик үе-чадаже шилчип турар, капитализмниң агрессчи болгаш реаксылыг бөлүктери социализмниң күштериниң өзеринге, капиталдың дарлалыңдан болгаш колониалдыг дарлаашкындан хосталырынче улустарның чүткүлдеринге күчүлел аргазы-биле шаптык кадарынга белен. Бо байдалдарда совет чечен литератураның ниитилелге чаартыкчы болгаш кижизидикчи идепкейлиг ролю хемчээл чокка өзүп турар.

Чечен литература, уран-чүүлдүң өске-даа бүгү хевирлери-биле бир дөмей, чогаадыкчы күш-ажылче болгаш ол орукта бар болуп турар бүгү бергелерни база четчестерни ажып эртеринче, коммунизмни тургузарының улуг херээнче совет кижилерни хей-аът кирер хүлээлгелиг.

Совет улус болза, бүгү улус ажыл-агыйының улам ынай хөгжүлдезиниң үндезини болгаш бистиң Төрээн чуртувустуң кызыгаарларының быжыының магадылалы болур аар индустрияны үзүктел чокка өстүрериниң кайгамчык улуг сорулгаларын шиитпирлеп турар бистиң үениң алдарлыг кижилериниң; кайгамчык улуг электростанцияларны тудуп үндүрүп, тудугнуң методтарын сайзырангайжыдып, миллион-миллион гектар кур черлерни шиңгээдип ап, бүгү көдээ ажыл-агыйның көдүрлүүшкүнү база продуктуларга болгаш улус хереглелиниң бараннарынга ажылчы чоннарның өзүп турар хереглелериниң эң эки хандыртынары дээш демисежип турар бистиң үениң кижилериниң шынчы болгаш тода хевир-шинчилерин боттарының чогаалчыларының тургузарын олардан манап турар.

Амыдыралдың өзүлүг шын чүүлүн нарыны-биле болгаш долузу-биле көөр, империализмниң лагери биле социализмниң болгаш демократияның лагериниң аразында калбарып турар демиселдиң байдалдарында, улустар аразының амгы байдалдарында ооң канчаар болуп турарын көөр, хөгжүлдениң бистиң чуртувуста болуп турар болгаш Коммунистиг партияның удуртуп турар чорудулгаларын билир, бистиң ниитилелдиң хөгжүлдезиниң хоойлу өзүтаар болурун болгаш перспективаларын билир, амыдыралдың чөрүлдээлерин болгаш маргылдаалыг үскүлежиишкиннерин илередир арганы берип турар марксизм-ленинизмни чогаадыкчы шиңгээдип алырынга үндезилээш херек кырында бар чүүлдү ханы өөрениринче чогаалчыларны СЭКП ТК кыйгырып тур. Амыдыралче идепкейлиг ханылап кирип чоруур, ниитилел байлаанын бүгү үнер дөстери долу агыышкын-биле куттулуп кээр, аажы-чаны капитализмниң артыышкыннарындан хостуг болур чаа кижи өзүп турар чаа ниитилелди тургузарда улуска дузалап чоруур күзел-соруккур демиселчилерни бодунуң чогаалчыларының нүүрүнден көөрүн совет улус күзеп турар. Бистиң чогаалчыларывыс совет кижилерни коммунизмниң идеяларының болгаш коммунистиг моральдың өзүзунга кижизидер, кижиниң бүгү талалыг дески хөгжүүрүнге, ажылчы чоннарның бүгү-ле чогаадыкчы эгелээшкиннериниң болгаш аргаларының бүрүн чечектелиринге дузалаар хүлээлгелиг. Чогаалчыларның хүлээлгези—шынчы уран чүүлдү, совет кижилерниң сагыш бодалының байлак бүдүжүн ханызы-биле илередип турар улуг бодал сагыштарның уран-чүүлүн тургузары, боттарының маадырларының овур-хевирлеринге оларның күш-ажылчы ажыл-чорудулгазының, хөй-ниити болгаш хуу амыдыралының бүгү-ле хөй янзыларын чарылбас чаңгыс эптиг кылдыр синирип көргүзери болур. Бистиң литературавыс чаа чүүлдү чүгле илередип көргүзер эвес, харын база ооң тиилелгезинге бүгү хемчег-биле дузалаар хүлээлгелиг.

Литератураның чугула болгаш хүндүлүг сорулгазы болза, күш-ажылга ынакшылдың, омак-сергек чоруктун, коргуш чок чоруктун, бистиң херээвистиң тиилээринге бүзүрелдиң өзүзунга, социалистиг Төрээн чуртка кызыгаар чок бердиннериниң, бир эвес империалистиг агрессорлар бистиң улустарывыстың тайбың күш-ажылын үрээр деп орадлажыр болза, оларга буза-шавыышкыныг ойтур согугну бээринге кезээде белен болурунуң өзүзунга аныяктарны, аныяк ажылчыннарны, колхозчуларны, интеллигентилерни, Совет Армияның дайынчыларын кижизидери болур.

Агрессчи империалистиг бөлүктер чылча шаптырган герман фашизмниң күштерин база катап чыып, катап төрүтүнүрүп турар үеде, совет литература эрги делегейниң реаксылыг күштеринге удур демиселдиң хажыызынга аваа туруп шыдавас. Совет чечен литература совет кижилериниң патриотчу сагыш бодалдарын бүгү-ле революсчу соруккуру-биле доруктуруп өстүрер болгаш быжыглаар, улустарның аразында найыралды быжыглаар, тайбыңныг, демократияның болгаш социализмниң күчүлүг лагериниң улам ынай сырый каттыжарынга дузалаар, пролетаржы интернационализмниң болгаш ажылчы чоннарның акы-дүнмалышкы сагыш-сеткил каттыштырылгазының бодалын өстүрүп доруктурар хүлээлгелиг. Совет чогаалчыларның хүлээлгези—улустарның айыыл чок чоруунуң эрге-ажыктарынга бүгү-ле тайбыңга ынакшылдыг күштерни сырый каттыштырары дээш демиселдиң тугун улах бедик көдүрери, делегейниң чаа дайынын өскүдер деп орадлажып турар империалистерниң кем-буруулуг планнарын сойгалап илередири болгаш буруу шавары болур.

Орустуң болгаш делегейниң классиктиг литературазының эң эки чаңчылларын үргүлчүлевишаан, совет чогаалчылар пролетариаттың улуг чогаалчызы Максим Горькийниң үндезилээни социалистиг реализмниң методун чогаадыкчы хөгжүдүп, Владимир Маяковскийниң дайынчы поэзиязының үлегер-чаңчылдарын эдерип турар. Социалистиг реализм чурукчудан боттуг чүүлду ооң революстуг хөгжүлдезинге шын, төөгү талазы-биле тода көргүзерин негеп турар. Социалистиг реализмниң сорулгаларының бедиинге турары дээрге—кижилерниң өзүлүг амыдыралын, оларның күзел-соруун ханы билир болурун шиңгээдип алыры, оларның бодал сагыжынга сиңнигиишкиниг кичээнгейни илередири болгаш ону реалистиг литератураның өзүлүг овур-хевирлеринге төлептиг, хаара тудукчу билдингир уран-чечен хевирге көргүзүп билири—бо бүгүнү бистиң чуртувуста тургустунган социалистиг ниитилелди улам ынай быжыглаары, коммунизмниң тиилелгези дээш ажылчын аңгының болгаш бүгү совет улустуң улуг демиселин эки билири-биле дамчыдып бээри болур. Амгы байдалдарда социалистиг реализмниң методу бистиң чуртувуска социализм тургузуушкунун доозарының болгаш ооң социализмден коммунизмче чоорту шилчириниң соругларын медереп билирин чогаалчыдан негеп турар. Социалистиг реализм калбак чогаадыкчы инициативаны илередириниң, чогаалчының бодунуң күзел-чүткүлдеринге болгаш оожургалдарынга дүүштүр янзы-бүрү хевирлерни база стильдерни шилип алырының аргазын берип турар.

Социалистиг реализмниң принциптеринден чайлаар чорук совет литератураның хөгжүлдезинге когарал чедирер. Бистиң литературавыс хайныышкыныг хөгжүп турар амыдыралдан, политика болгаш культура талазы-биле номчукчунуң өзүп келген негелделеринден хөй чүүлдер талазы-биле ам-даа хожудап калып турар, чамдык чогаалчылар боттарының ажылынга чогуур негелделиг чорукту илеретпейн, совет боттуг чүүлду ядыыжыдып турар ортумак болгаш кошкак чогаалдарны парлап үндүрүп турарлар. Миллион-миллион номчукчуларга сорук киприкчи үлегер-чижек болгу-дег көскү болгаш уран-чечен талазы-биле тодаргай өвур-хевирлер сөөлгү үеде эвээш тургустунган. Бирги орус революциянын болгаш Октябрьның социалистиг Улуг революциязының үезинде россий пролетариадының болгаш ленинчи партияның маадырлыг чоруунун дугайында ханы уткалыг чечен чогаалдар ам-даа чок; совет кижилериң тайбың күш-ажылының шынчы камгалакчызы—бистиң Совет Армиявыстың дугайында номнар эвээш. Классиканың артырып каан байлакшылдыг эртинезин шинчилеп көөр болгаш совет литератураның дуржулгазын түүнеп көөр, бистиң литературавыстың идейлиг уран-чечен өзүлдезинге деткимче көргүзер ужурлуг литература шүгүмчүлели болгаш литература шинчилели ам-даа дыка хождап калып турар.

Чамдык чогаалдарга илеретинип турган боттуг чүүлду хажыдып хөөредир, хөгжүлдениң чөрүлдээлерин ыыттавайн эрттирер хөөннер бистиң литературавыстың хөгжүлдезинге хоралыг саңлдарны халдаткан. Кижилериң медерелинде капитализмниң артыышкыннары-биле демисел литературага чогууру-биле илеревейн турар. Өске талазында, чамдык амыдыралдан хоорулган литераторлар меге-хоозун чөрүлдээлер тывар дээш шаарланчак чогаалдар бижип, совет ниитилелди хажыдып, а чамдыкта харын-даа нүүлдеп көргүзер чорукту болдуруп, совет кижилерни ужурдурум чок бак көрүп турган.

Бистиң ниитилеливистиң бурунгаар шимчээшкининге арганы берип турар бүгү чаа мурнакчы чүүлду идепкейлиг деткивишаан, совет чогаалчылар кижилериң медерелинде эргинин, хуу өнчүзүрек чоруктуң артыышкынарын бүгү күш-биле болгаш чүткүл-биле сойгалап илередир, тоомчажок болгаш дөгейленчек кижилерни сойгалап илередир, социалистиг ажыл-агыйның база культураның дүрген өзүлдезин шаптыктап турар бүгү ниитилелге удур болгаш эргижирээн чүүлдерни бистиң амыдыралывыстан үндүр кызарынга дузалаар ужурлуг.

Совет номчукчунуң улам өзүп турар сагыш-сеткил негелделерин дөлу хемчээлбиле хандырар төлээде, партия дидим чогаадыкчы чорукче, литератураның бүгү хевирлерин болгаш жанрларын байлакшыдарынче база улам ынай хөгжүдеринче, уран-чечен мергежилдиң деңнелин бедидеринче чогаалчыларны кыйгырып тур.

Чогаадыкчы ажылга эң таарымчалыг байдалдар совет чогаалчыларда бар. Оларда миллион-миллион номчукчу-өннүктер, дилеп тывыкчы, медерелдиг болгаш бышкан, бодунуң литературазынга ынак номчукчулар бар, шаандагы үениң эң эки чогаалчылары ындыг номчукчуларның дугайын чүгле күзеп чораан.

Совет литература даштыкының чогаалчыларынга сорук киприкчи үлегер болгаш чаа, мурнакчы депшилгелиг уран-чүүл дээш ажылга дуржулганыңа үнер дөзү болбушаан, ооң-биле кады бодунуң хөгжүлдезинге болгаш сайзыраашкынынга даштыкының депшилгелиг чогаалчыларының эң эки чедип алышкынызын ажыглавышаан болу база байытынып турар. Бистиң литературавыс бедик уран-чечен мергежил дээш демиселге даштыкы өннүктериниң үнелиг дуржулгазын ам-даа улуг хемчээлдиг-биле ажыглап болур болгаш ажыглаар ужурлуг.

Совет литератураның мурнунда турар хүндүлүг болгаш харыысалгалыг сорулгаларны шиитпирлээринге Чогаалчылар эвилелиниң ажыл-чорудулгазы чугула ужур-дузалыг, ол эрткен чээрби чылдар иштинде коллективтиг удуртулганың принциптеринге тургустунган, партия кежигүнү болгаш партия кежигүнү эвес литераторларның бүгү чогаадыкчы күштерин сырый каттыштырып турар күчүлүг хөй-ниити организациязы болу берген.

Совет литература болгаш совет чогаалчылар янзы-бүрү хоралыг саңлдар-халдавырлар-биле, буржуаз идеологияның болгаш капитализмниң артыышкынарының илерээшкиннери-биле демиселге идея талазы-биле өскен болгаш каңналган. Совет чогаалчылар эвилели кол кичээнгейни совет литератураның идейлиг угланыышкынынга, чогаалчыларның идеологтуг кижизидилгезинге болгаш оларның уран-чечен мергежилиниң өзүлдезинге моон соңгаар-даа салыр, социалистиг реализмниң принциптеринден чайлаар чоруктар-биле, бистиң литературавысты совет улустуң амыдыралындан, Коммунистиг партияның болгаш Совет күрүнеиниң политиказының амыдыралчы айтырыгларындан өскээр чорудар дээн орадлажыышкыннар-биле шиитпирлиг демисежир. Национализмниң, космополитизмниң болгаш буржуаз идеологияның өске-даа илерээшкиннериниң хөөннери-биле, литератураны тужун хараар, идея чок болгаш ундараачал чорук тун малгажынче чыгаар дээн орадлажыышкыннар-биле демисежир ужурлуг. Делегейде эң-не мурнакчы литература болур совет литература ажылчы чоннарның херээнге бараан болур болгаш делегейниң уран-чечен чогаадыкчы херээниң бедиинге турар ужурлуг.

Эвилелдиң үргүлчү сагыш салыр ужурлуг чүүлү болза, бистиң чогаалчыларывыс кезээде улустуң амыдыралы, ооң эрге-ажыктары болгаш күзел-соруу-биле чурттаарының, коммунистиг ниитилелди тургузарының идепкейлиг киржикчилери болурунуң, бистиң үевистиң кижилерин, өзүлүг маадырларны—коммунизмниң тургузукчуларын көрген болгаш билген турарының дугайында сагыш салыышкын болур.

Совет чогаалчылар эвилелиниң эң чугула сорулгаларының бирээзи болза, эгелеп чоруур чогаалчыларның чогаадыкчы өзүлдезинге үргүлчү дузалаары, совет литератураны аныяк талантылар-биле байыдары болур.

Совет литератураның чаа чедиишкининиң үндезини болза, бүгү идепкейлиг чогаалчы күштерни моон соңгаар-даа идея талазы-биле сырый каттыштырары, чогаалчылар ортузунга принципиалдыг шүгүмчүлелди болгаш бот-шүгүмчүлелди дидим калбартыры, чогаадылга айтырыгларын эш хуузу-биле чугаалажып көөрү болур.

Коммунистиг партияның Төп Комитеди, совет чогаалчыларның Ийиги съездизинің ажылы чедиишкиниг болурун күзеп тур база бистиң чогаалчыларывыс боттарының бүгү күштерин совет улуска чайгылыш чок бараан болурунга бээр, коммунизм тургузуушкунунуң улуг үезинге төлептиг чогаалдарны тургузар дээрзинге быжыг идегелди илередип тур.

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының
Төп Комитеди.

Ийи улуг улустарның бузулбас найыралының көргүзүү

Кыдаттың Улустун-хосталга армиязының ыры болгаш танцы ансамблинин Улуг театрга концерти

Кыдаттың Улустун-хосталга армиязының ыры болгаш танцы ансамблинин декабрь 13-те радио дамчыштыр ССРЭ-нин Күрүнеин академиктиг Улуг театрындан дамчыткан концертин чүс-чүс муң москвачылар болгаш найыларлдың аалчылары, Совет Эвилелинин хөй-хөй хоорайларының болгаш суурларының чурттакчылары дыңнааннар.

Театрны улус долдур олурупкан. Концерт эгелээринин мурнунда Кыдат Улус Республиканың болгаш ССРЭ-нин Күрүне гимнилерин күүсеткен. Аалчыларга улуг совет артистериниң төлөөлери—Б. А. Александров, Л. В. Баратов, Е. Н. Гоголева, В. З. Захаров, М. Н. Кедров, А. Ш. Мелик-Пашаев, Н. С. Надеждина, А. В. Свешников, Р. Н. Симонов, Е. Ф. Смоленская, Р. С. Стручкова олар байыр чедиргеннер. Улуг театрның директору, РСФСР-нин уран-чүүлдериниң алдарлыг ажылакчызы А. И. Анисимов эн-не эргим болгаш чоок өңнүктер кылдыр аалчыларга чүректиң ханызындан изиг байыр чедирип чүве чугаалаан.

Совет кижилер талантылыг коллективке болгаш ооң иүүрү-биле алдарлыг, типелелиг Улустун-хосталга армиязынга болгаш Кыдаттың найыраллыг алды чүс миллион бүгү улузунга байыр чедирип турар.

Харыы сөс чугаалаан ансамбльдиң начальниги генерал Чэнь И Совет Эвилелиндеи кыдат артистерге көргүскен найыралдыг хүлээп алыышкын дээш өөрүп четиргенин болгаш оларның келгени база совет кижилер-биле ужуражыышкыны бүгү делегейге тайбыңның баганазы—ССРЭ-нин болгаш Кыдаттың улустарының бузулбас найыралын улам ыңай быжыглаарының хөрөөнге бараан болур идегелин илереткен.

Бөжеге ооҗум ажыттынган. ССРЭ-нин болгаш Кыдаттың күрүне туктары-биле шиметинген сценада—Улустун-хосталга армиязының дайынчыларының формазын өзүгаар кетинген кыдат улустун алдарлыг ооллары болгаш кыстары.

Боттарының чугаадылгалары-биле чаа Кыдаттың улустун өзүлүг уран-чүүлүн көргүзүп келген ансамбльдиң киржикчилеринге зал изиг адыш часкаан.

«Партия—бистиң баштыңывыс» деп ыр-биле концерт ажыттынган.

Композитор Чжень Люй-чэннин чогаатканы Кыдаттың Улустун-хосталга армиязының маршын ниити ыр болгаш хөгжүм кайгамчык чаагай аялга-биле күүсеткен.

Совет Армияның дугайында А. Александровтун билдингир дайынчы ырызының сөстери дыңнакчыларга онза хайыышкын-биле дыңналып турган. Ол ыры орус болгаш кыдат дылдарга чаңгыланмышаан, аңы-дунма ийи улустарның болгаш оларның маадырлыг типлекчи армияларының бузулбас чаңгыс эвин илередип турган. Ооң бадыткаашкыны кылдыр кыдат композитор Цюй Си-сяньның Чжао Сының сөзүнге чогаатканы «Делегей улустарының чүректери чаңгыс эптиг» деп ыры чаңгыланып турган.

Кезектерде армияжы изиг амыдыралды, дайынчыларның хүн бүрүдеги кацналыышкының болгаш белеткелин көргүзүп турар «Армияжы барабан», «Тибеттиң аттыг шериглери», «Дайынчылар шөлээн үеде» деп солдатчы көдүрүүшкүннүг танцыларын чыылганнар дыка сонуургаанар. Дайынчыларның дыштанылгазының дугайын көргүзүп турар хореографиктиг номерлерде дыка хөй юморлар, амыдыралга өөрүшкүлүг түүлдер бар. Ансамбльдиң музыкантыларының бөлүү Хэбей можунун улустун аялгазын кыдат национал муыка хережелдери-биле күүсеткен («сона» деп национал хережелде ыраажы—Ван Хун-бинь).

«Сандан ыыштын чечектелиишкини» деп кыдат улустун ырызын, Соловьев-Седойнун «Комсомольская» деп ырызын сагыш-сеткилдиң ханызындан ырлап күүсеткен ансамбльдин солистизи, аныяк ыраажы кыс Цзяо Юэнь-юй вокальдыг бедик культураны көргүскен. Фортепианонун партиязын Ли Шу-нин күүсеткен. Бухарестиге болган аныяктарның болгаш студентилериниң 4-кү бүгү делегей фестивалының лауреады Лоу Цянь-гуй кайгамчык үннүг. Ол П. Чайковскийнин «Евгений Онегин» деп операзындан Ленскийниң ариязын (чаңгыс кижинин үделгелиг ыры) болгаш кыдат улустун «Ашпас хүн» деп ырызын кайгамчыктыы-биле ырлаан. Ону Дай Цзин-хуа үдээн.

11 кижи составтыг хөрөөженнериниң ниити ыры бөлүүнүн улүүнге кайгамчыктыг чедишкин таварышкан. Крымуэзнин сөзүнге композитор Абликманың чогаатканы Кыдат улустун улуг баштыңчызын ырлаан «Мао Цзэ-дун делгерезин» деп ырны аккордеонист кыс Ван Би-юньның үделгези-биле улуг көдүрүүшкүннүг күүсеткен. Ли Мянь-сяньның час дугайында корей ырызы, В. Захаровтун «Ону кым билир боор» деп орус ырызы болгаш польша улустун «Хек» деп ырызы найыралдыг алыш часкаашкынына ол ышкыш ужуражкан. Ниити ырның программазындан ангыда «Эки бе, Москва» деп ырны орус дылга күүсеткен.

Ансамбльдиң танцы бөлүүнүн күүсеткени улустун танцылары улуг чедишкиннерлиг болган. «Шай ажаан алыышкыны болгаш ховаганнар тудуушкуну» деп танцы шай ажаан алыкчыларының өөрүшкүлүг, хостуг күш-ажылының дугайын чугаалап турар, ол танцыны мяо деп национал-дың куда дүжүлгезинин танцызының аялгазын өзүгаар тургускан. Национал барабан-биле күүседир классиктиг уйгур танцыны Зохра Махмаева биле Марушуцзян Розоев олар күүсеткеннер.

Концерт программазының номер бүрүзү ур, изиг адыш часкаашкыннары-биле үдетинип турган. Концерттиң ийиги кезээнде ансамбль Шаньси можуга хосталгалыг дайынның чылдарында чогаатынган (Ли Хуань-чжиниң эде таарыштырганы) «Чөөн чүк кызып тур» деп дайынчы ырны, «Маадырлар Дадухэ хемни ажып эрттилер» (Ло Цзун-сянь биле Ши Ле-мын эде таарыштырган) деп ырны, композиторлар Мын Гуй-бин биле Ши Лэ-мынның чогаатканы Юньнань можунун улустун лириктиг «Шылыралш дамырак» деп ырызын күүсеткен. В. Мураделиниң «Москва—Пекин» деп хөйте билдингир ырызы көдүрүүшкүннүг чаңгыланган.

Концерттиң төнчүзүнде «Сарбашкын хаан улу-хаанның ордузундан дайын чепсээн ап тур» деп классиктиг кыдат операның сценазын көргүскен (режиссер—Лю Юань-тун). Рольдарынга ойнааннар болза: сарбашкын хаан—Чжан Чжен-у, черепага—Го Цзинь-гуан, рак—Ши Те-лян, улу-хаан—Бай Юань-цзе. Бодунун үндезини-биле ханы эрте-бурунгу Кыдаттың классиктиг уран-чүүлүн артистер кайгамчыктыы-биле көргүскеннер.

Концерт доозулган, ынчалза-даа кежээниң киржикчилеринге—ансамбльдиң коллективинге болгаш ооң начальниги генерал Чэнь И-ге, уран-чүүл ажылдакчызы композитор Ши Лэ-мынга, танцы бөлүүнүн удуртукчузу Ху Гоганга, дирижёрлар Фан Женьга, Ху Дэ-фынга болгаш Фын Цице, режиссер Лю Юань-тунга, балетмейстерлер Чжан Вэнь-минге, Не Мао-лингe, Жэнь Мин-юаньга, Инь Пэ-фанга, Ся Цзин-ханьга, Фань Пынга, Сюэ Таньга, Ван Цюаньга алдар болдурган адыш часкаашкыннары үр соксавайн турган. Концертке Коммунистиг партияның болгаш Совет чазактың удуртукчулары— Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, М. А. Суслов, П. Н. Поспелов, Н. Н. Шаталин олар олурушканнар. Ложага оларның-биле кады Кыдат Улус Республиканың ССРЭ-де онза болгаш бүгүн эргелиг элчини Чжан Вэнь-тян база олурган. Концертке ССРЭ-нин министрлери, Москваның бүдүрүлгелериниң ажылчы чоннары, эртемнин, литератураның болгаш уран-чүүлдериниң ажылдакчылары, чамдык даштыкы күрүнелериниң элчин болгаш төлөө черлериниң баштыңнары болгаш кежигүннери олурушканнар.

Концертти Ван Шу-ай биле Л. Кошукова олар чорутканнар.

Кыдаттың артистери-биле москвачыларның ужуражыышкыны ийи улуг улустарының найыралының чайыннанчак көргүзүү болган.

(СЭТА).

Көдээ ажыл-агый эртемнериниң В. И. Ленин аттыг Бүгү-эвилел Академиязының ниити хуралы

Академияның 7 хонукта үргүлчүлээн ниити хуралы декабрь 13-те хагдыган. Хурал 1954 чылдың дургузунда эртем-шинчилел институттарының планнарын чугаалажып көрген.

Тускай хуралга чаа черлерни шингээдип ап турар районнарга Академияның институттарының экспедицияларының түңнелериниң дугайында илеткелдерни болгаш дыңнадыгларны дыңнаан. Кур болгаш курукан черлерни шын болгаш улам ажыктыг ажыглаарының хөрөөнге колхозтарга болгаш совхозтарга дузаламчы көргүзериниң талазы-биле саналдарны көрген.

Академияның ниити хуралынга хөрүн болгаш тарылга ажылдап кылышкынының чаа системазын саналдап киргени дээш чер ажылының шылгаралгай чаартыкчызы Т. С. Мальцевке И. В. Мичурин аттыг алдын медальды тывыскан. И. В. Мичурин аттыг алдын медальды ол ышкаш кат-чимистиг үнүштериниң алдар сураглыг селекционери, көдээ ажылагый эртемнериниң доктору А. Н. Веньяминовка тывыскан.

Эң сөөлгү хуралга биологтуг хевирлериниң болгаш хевир тыптыышкынының дугайында илеткелди Академияның президентизи, академик Т. Д. Лысенко кылган. Ол айтырыгны чаа арга-биле шинчилээрин болгаш оларның практиктиг түңнелдерин хуралга эртемден таныштырган.

(СЭТА).

Хлеб быжырар үлетпүрүнүн чаа бүдүрүлгелери

Хлеб быжырар үлетпүрүнүн чаа заводтары ажыглалда кирип турар.

Череповцада (Вологда область) механизастаан улуг бүдүрүлге ажыглалда кирген. Ону хонукта 60 тонна хлебти быжырар кылдыр бодап кылган. Кузбасста, Донбасста, Прибалтиканың республикаларында, Грузияда, Азербайджанда хлеб быжырар улуг күчүлүг заводтар ажыглалда кирген.

Бо чылын хлеб быжырар 46 заводтарны туткан. Оларны эң чаа техника-биле чепсеглээн. Кол ажылдарны механизастаан. Хлебти, батоннарны, булкаларны, сухарайларны болгаш өске-даа кылыгларны борбактап белеткээриниң үзүктел чок шуудар аргаларын дүргедедир улам-на калбак нептерелдиг болуп турар. Ам ажылдап турар элээн хөй заводтарны чаартып болгаш калбартып турар. Хонукта быжырар хлебтиң хемчээли 3400 ажыг тонна чедер.

Хлеб быжырар заводтарның хөй нуруузунда кондитер болгаш макарон цехтери тургустунуп турар. Ол чорук моон соңгаар ындыг янзылыг кылыгларны 2—3 катап көвүдедир арганы бээр.

(СЭТА).

Колхоз бүдүрүлгезинге коммунистерниң мурнакчы ролюн бедидер

СЭКП Төп Комитединиң сентябрь Пленуму бистиң чуртувустун социалистиг көдээ ажыл-агыйының бүгү-ле адырларынга күчүлүг көдүрүүшкүнүү чедип алырының делгеренгей программазын үндүрген.

Ол төөгүлүг сорулгаларны чедишкинниг шинтпирлээриниң чугула негелделериниң бирээзи болза, колхозтарда, совхозтарда болгаш МТС-терде партия организацияларының партийжи-политиктиг болгаш партийжи-организастыг ажылын эжиждери, коммунистерни көдээ ажылагый бүдүрүлгезинге идепкейлиг киириштирери болур.

Сүт-Хөл районда 6 колхозтар бар. Оларда 140 ажыг коммунистерлиг партия эге организациялары ажылдап турар. Ол болза, районнуң партия организациязының коммунистериниң 60 хуулу болур. Моон алгаш көөрге, районда коммунистерниң хөй кезии колхоз бүдүрүлгезинде ажылдап турар.

Партияның болгаш чазактың төөгүлүг шинтпирлерин амыдыралга чедишкиннинг күүседир дээш партия организациялары колхозчу ажыл-ишчилериниң ортузунга политикжизидилгелиг болгаш организакчы ажылдарны сөөлгү үеде элээн калбартып чоруткан. Колхоз бүдүрүлгезинде коммунистерниң мурнакчы ролю бедээн. Колхоз бүрүзү-ле бо чылын тараа культураларындан бедик дүжүттү ажаан алган. Мал ажылының хөгжүлгезинде көскү чедишкиннер бар болган.

Колхозчу коммунистерниң аразында мурнакчыларның саны өскен. Жданов аттыг колхозтуң чылгы мал фермазының эргелекчизи, СЭКП кежигүнүнге кандидат эш Эрен ол колхоз тургустунган чылындан эгелеп чылгы кадарын келген, ам ферма эргелекчизинге чедир депшээн. Эш Эрен идепкейлиг агитатор. Ол, колхозчулар ортузунга номчулгаларны болгаш беседаларны үргүлчү чорудуп турар. Киров аттыг колхозта шээр мал кадарчызы, СЭКП кежигүнү эш Доржу бодунга быжыглаан малды 4 чылдың иштинде чидириг чокка ажаан келген. Мал кажааларын тударын болгаш септээрин, сиген белеткээрин чыл бүрүде бодунун күжү-биле кылып ап турар. Оон ыңай партийжи амыдыралга идепкейлиг киржип, колхозчулар ортузунга агитация ажылын үргүлчү чорудуп турар.

Колхоз бүдүрүлгезинге коммунистерниң мурнакчы ролюн көдүрериниге кол чүве болза, колхоз бүдүрүлгезинин алырларынга коммунистерниң күжүн шын таарыштыр тургузары болур. Коммунистерниң күжүн колхоз бүдүрүлгезинге кайда-ла шын хуваган, олар-биле ажылды партия организациязының талазындан кайда-ла эки тургускан болдур, ол колхозта байдал багай эвес шинтпирлетинин турар деп чүвени практика көргүзүп турар. Калинин аттыг колхозтуң партия эге организациязында (секретары эш Монгул-оол) 34 коммунистер бар. Оларның иштинден мал ажылынга 11 кижини, ховуу бригадазынга 11, тудугга 9, өске янзы-бүрү ажылдарга 4 кижини тургускан. Фермалар эргелекчилериниде болгаш бригадирлерде 4 кижи ажылдап турар. Коммунистер колхозтуң бүдүрүлге бригадаларында идепкейлиг ажылдап келгеннер. Оон түңнелинде колхозта күш-ажылдың организациязы, оон сагыдагчуруму элээн бедээн болгаш күш-ажылдың бүдүрүкчүлүү өскен. Ол колхозэрткен чылдың төнчүзүнге чедир-де районда хожудан каан турар колхозтарның санынга турганыңдан, ам көдүрүүшкүннүң баштайгы базымыче шилчип кирген. Бо чылын ниитиниң малының баш санын өстүрериниң планын күүсеткен, тараа культураларындан бедик дүжүттү алган.

Ынчалза-даа партия эге организациялары колхоз бүдүрүлгезинге бүгү коммунистерниң мурнакчы ролюн бедидерин ам-даа чедип албаан. Партия эге организацияларының секретарылары коммунистерниң кандыг ажылды кылып, кайда ажылдап болуруун өөренип көрбес, олар канчаар ажылдап турарын, оларга эргежок чугула кандыг дузаламчылар негетинин турарын хайгаарап көрбес, харын-даа оон дүржүк коммунистерниң кайда ажылдай бергенин безин билбейн турар фактылар бар.

Киров аттыг колхозтуң партия организациязы (секретары эш Канчыыр-оол) колхоз бүдүрүлгезинге коммунистерниң күжүн таарыштыр тургуспаан. Ында 38 коммунистер бар. Олардан мал ажылында 10, ховуу болгаш тудуг ажылдарында 7—7 кижи ажылдап турар. Оон ыңай 14 коммунистер колхоз бүдүрүлгезинин тус-тус участоктарынга доктаамал кылдыр быжыглатынмаан. Ооң үлешиндан 5 коммунистер бо чылын ажылдап алза чогуур күш-хүнүнүң минимумун чедир күүсеткеннер, 3 коммунистер колхоз бүдүрүлгезинге шуут киришпээн.

Чамдык колхозтарның баштаар черлериниң даргалары колхоз бүдүрүлгезинге коммунистерниң күжүн таарыштыр тургузарын үнелеп көрбейн турар. Олар болза, партия организациялары-биле кадыг-даа сүме чокка коммунистерни бир черден өске черлерже солуй тургузупкан болгулаарлар. Бир черге ажылының түңнелин көргүспейн турган кижини база өске бир черже чорудар практика болза, чүгле коммунистерниң күжүн колхоз бүдүрүлгезинге таарыштыр тургузарынга шаптык болуп турар чүве эвес, харын колхозчуларны колхоз бүдүрүлгезинин кайы-бир адырынга доктаамал быжыглаар дугайында көдээ ажыл-агый артелинин Уставының негелдезин хажыдып турар чорук болур. «Сталинчы орук» колхозтуң даргазы эш Моллеров болгаш Жданов аттыг колхозтуң даргазы турган эш Кончук олар шак ындыг чорукту кылып турганнар.

Чамдык парторганизацияларның талазындан коммунистер-биле ажылды кошкак чорудуп турар. Коммунистерниң аразында хүлээлгелиг ажылын харыысалга чок көрүп, чурум үрен турар фактылар бар. Калинин аттыг колхозта партия кежигүнү, ховуу ажылының бригадири эш Бызытпаа болза, үргүлчү арагалап, өг-бүле талазы-биле будулуп турда, ында партия организациязы үр үе дургузунда чогуур хемчег албаан. Ол ышкаш партия кежигүннери Ортун-Назын, Дамбый-оол олар колхоз бүдүрүлгезинге багай киржип келгеннер.

Партия организациялары колхоз бүдүрүлгезинин участоктарынга коммунистерниң күжүн шын хуваап тургуспушаан, ында партия белүктериниң ажылынга практиктиг дузаламчыны күштелдирери чугула. Оон-биле кады, партия кежигүнерине болгаш СЭКП кежигүнүнге кандидаттарга партийжи даалганы шын хуваап. ооң күүселдезин организастаар болгаш бо талазы-биле коммунистерге дузалажыр ужурлуг. Ынчангаш, көдээ ажыл-агый артельдериниң мурнунда туруп турар ажыл-агыйжы сорулгаларны чедишкиннинг шинтпирлээринге коммунистериниң мурнакчы ролюн улам бедидери чугула.

С. КЮРЮ.

СЭКП Сүт-Хөл райкомунуң секретары.

Совет чогаалчыларның Бүгү-эвилел съездизинге алдар кылдыр

МАШИНАЛАРНЫҢ ДҮРГЕНИН СААЗЫНЧЫЛАР БЕДИДИП ТУРАР

ЛЕНИНГРАД. Ленинградтың бирги саазын фабриказының коллективи чогаалчыларның пйиги Бүгү-эвилел съездизин күш-ажылчы чаа чедишкиннер-биле уткаан. Ол бүдүрүлге 11 айларының планындан ажыр хөй санныг саазынны бүдүрүп үндүрген, ооң иштинде муң тонна ажыг номнар, журналдар болгаш солуннар парлаар саазынны кылган.

Сеточниктериниң чарыжынга эң эки түңнелдерни А. Соколовтун бригадазы чедип алган. Бо чылын ол бригада пландан ажыр 260 тонна продукцияны берген. Эш Соколовтун бригадазы Ленинградтың саазынчыларының ортузунда совет целлюлоза-саазын комбинадының сураглыг ажылдакчызы А. Бодрованың кыйгырыынга бир дугаарында каттышкан. Онаалдага немештир ай санында челен муң тоннадан эвээш эвес типограф саазынын бүдүрүп үндүрер дээш А. Бодрова демисежип турар. Ооң үлегери-биле өске-даа бригадалар чарышка киришкен. Олар ам саазын кылыр машиналарның планныг дүргенин 10—15 хуу белдип турар. Б. Саршиниңиң бригадазы сөөлгү хүннерде улуг чедишкинни чедип алган. Чүгле ийи эзлчег иштинде бригада онаалгадан ажыр сес тонна хире саазынны кылып үндүрген.

Агрегаттарның куруг эргилерин кызырганындан саазын бүдүрүп үндүрерин көвүдедип, чаа-чаа курлавырларны саазынчылар илередип турар.

Саазын бүдүрүп үндүрериниң беш чыл планын Улуг Октябрьның 38 чыл оюнда доозарын фабриканың коллективи хүлээнип алган.

* * *

ЧАА НОМНАРГА

КРАСНОКАМСК. Номнар парлап үндүрерине бедик шынарлыг саазынны хөйү-биле бээр деп чурттуң саазын үлетпүрүнүн ажылдакчыларынга совет чогаалчыларның кыйгырыын Камскиниң целлюлоза-саазын комбинадының коллективи изии-биле деткээн. Дөртү кварталда 600 тонна типограф саазынын немей бүдүрүп үндүрерин бүдүрүлгениң коллективи хүлээнип алган. Бо хүлээлге алдарлыы-биле күүсетинген. Онаалдадан ажыр 846 тонна саазын кылдынган. Ол саазын 2400 муң экземпляр номнарны парлап үндүрерине бүгүн четчир.

Организас-техниктиг элээн хөй хемчегларни боттандырган чорук комбинаттың ажылынга идигни берген. Чижээ, саазын кылыр № 4 машинаның саазын курдыр кезиин эде кылган, 7 курдыкчыларны тургускан, ону ынчаар кылганы агрегаттын дүрген ажылдаарынга дузалаан. № 6 машинага суперкаландр деп хережелди тургусканы саазын бүдүрүп үндүрерин айда 1000—1200 тонна көвүдедир арганы берген.

Ам комбинат ай санында кылангыр саазынны бо чылдың баштайгы айларынга бодааргa 20 хуу хөйну берип турар.

* * *

ОНААЛДАДАН АЖЫР БИРГИ СОРТТУҢ СААЗЫННАРЫ

РИГА. «Стайделе» фабрика бирги сорттуң типограф саазынын хүн-бүрүде Москваже, Киевче болгаш ССРЭ-нин өскедаа хоорайларынче чорудуп турар. Бүдүрүлгениң кылып үндүрген саазыннарыбиле совет чогаалчыларның эң эки номнарын, Украинаның Россия-биле катап каттышканының 300 чылынга таварыштыр элээн хөй номнарны база парлап үндүрген.

Совет чогаалчыларның ийиги Бүгү-эвилел съездизинге таварыштыр фабриканың коллективи чаа белектерни белеткээн. Арнольд Бруминьштиң, Карлис Стренцистиң, Виктор Вошкиннин, Рудольф Бруминьштиң удуртуп турар бригадалары продукция бүдүрүп үндүрериниң планын ажыр күүседири дээш, ооң шынарын эжиждери дээш чаржып турар. Бүдүрүлгениң мурнакчыларының эгелекчи саналы-биле типографияның болгаш өске-даа сорттарның саазыннарының шынарын эжиждеринге идигни берген техниктиг чаартылгаларны боттандырган. Ам чеди бригада бүрүзү эзлчег иштинде чартык-чартык тонна болгаш ооп-даа хөй бирги сорт продукцияны онаалгадан ажыр берип турар. Фабрика декабрьда планга немей чүс-чүс тонна бедик шынарлыг, ооң иштинде 25 тонна ажыг дээди сорт типограф саазынын бүдүрүп үндүрер.

Беш чыл планын Улуг Октябрьның 38 чыл оюнда күүседирин фабриканың коллективи шинтпирлээн. Саазын кылыр машиналарның бүдүрүкчүлүүн көвүдедир, продукцияның шынарын бедидер арганы берип турар чаа-чаа сайзырадыышкыннарны бүдүрүлгениң инженерлери, техниктери, мурнакчылары кылган. Чиг-этти шыгыдар болгаш арыглаар өзектерни машиналарда тургускан. Четки солуур үеде прессаны көдүртүр хережелди чоокку үеде тургузары төлевилетинген.

* * *

ПОЛИГРАФИЯНЫҢ ЧАА МАШИНАЛАРЫ

ЩЕРБАКОВ. Щербаков заводунун «Полиграфмашина» деп маркалыг машиналары чурттуң хөй-хөй ном фабрикаларында болгаш типографияларында ажылдап турар. Бүдүрүлгениң коллективи чаа машиналарны бүдүрүп үндүрер, хөделип турар дериллелерни сайзырадыр дээш кызымаккай ажылдап турар.

Сөөлгү бүдүн-чартык чыл иштинде хөй каас чуруктарлыг номнар парлаар ном-журнал машиналарын бүдүрүп үндүрген. Щербаков заводунуң чуруктуг номнар парлап үндүрер ийи талалыг калбартыр парлаар машиналары делгеренгейи-биле нептереп турар.

Ам машина тудукчулары чаа машиналарны чогаадып кылып турар. Заводтун кол инженери Н. А. Шишкиниң СЭТАның корреспондентизинге чугаалап турары:

Инженер конструкторлар бүдүрүлгенин ажылчыннары-биле кады ажылдавышаан, ном-журнал парлаар сайзырангай чаа машиналарны кылган. Ооң баштайгы хевирлерин чыып эптээри доостун турар. Агрегатты улуг хемчээлдиг номнар парлаарынга таарыштырган. Чуруктарлыг номнар парлаар ийи талалыг өске бир машинаны кылып үндүрериш эгелеп турар.

Парлаар чаа агрегаттың—ротация машинаның конструкциязын заводта чогаадып кылып турар. Бо машина калбартыр парлаар машинаны солуур болгаш оларны бүдүрүкчүлүүн үш катап ажырар. Ук машинаны 1956 чылда бүдүрүлгеге киирер деп планнап турганын 1955 чылда киирерин коллектив хүлээнип алган.

* * *

ТИПОГРАФИЯЛАРГА АВТОМАТТАР

КИЕВ. Ама саазыннарны 1 азы 2 сыгар бедик бүдүрүкчүлүг автоматтарны «Киевполиграфмаш» заводка белеткеп кылган. Бир шакта ол автомат 20 муң аманы ажылдап кылыр.

Кыдыраштар, брошюралар болгаш номнар көктээр машиналарны, база ол ышкаш баштайгы арыннарны номнарга чыпшыр хырбалаар автоматтарны хөйү-биле бүдүрүп үндүрерин бүдүрүлгеде организастаан.

Чаңгыс угда ийи кыдыраштарны көктээр чартык автоматтарны, кылыны 60 миллиметр ажыг календарларны суурган демир-биле көктээр машиналарны ам заводтун коллективи бүдүрүп үндүрерине белеткеп турар.

Полиграфия үлетпүрүнге дериллелер бүдүрүп үндүрери 1950 чылда турганындан ийи катап хөй болуп турар.

(СЭТА).

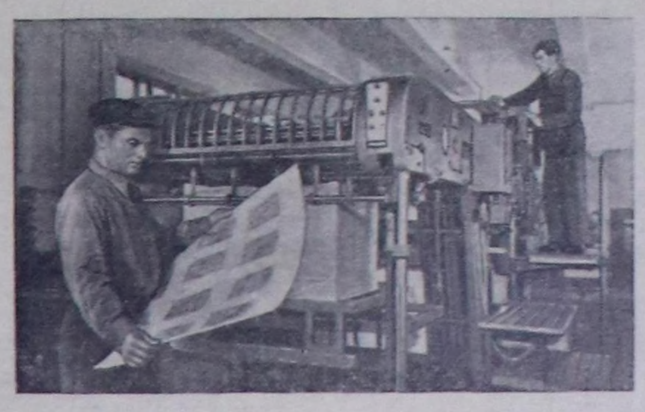

Калинин. Хоорайда тудуп турар полиграфия комбинадының чамдык цехтери ажыглалда кирген болгаш полиграфияның хөй өңнүг продукциязын кылып үндүрүп турар.

Чурукта: уруглар номунга каастылганы парлап турары.

Фото Н. Чамовтуу. СЭТА-ның фотохроникалы.

Колхозтарда тудуглар

Хорум-Дагда Жданов аттыг колхозтуң эш Сотпага удуртканы тудуг бригадазы бо чылын элээн ажылдарны кылган. Эрткен чылын чедир туттунмаан 9 чурттала бажыңнарын дооскан, чаа 8 бажыңнарны ажыглалда киргген. Ол ышкаш муң хой кирер чаа кажаа кылдынган, тос өрээлдерлиг медицина бажыңының кол кылыглары доозулган, амгы үеде ооң шалаларын, соцгаларын болгаш крышазын кылып турар.

Ажыглалда кирген база тудуу удавас доостур бажыңнарның дугайын чугаалавышаан, колхоз баштаар черинин даргазы эш Оолактың редакцияга дыңнатканы болза:

—Келир чылын бистиң колхоз тудуг талазы-биле биче эвес ажылдарны кылырын көрүп турар. Бүдүрүлге планында айытынган чурттала бажыңнарындан ангыда ясли, чунар бажың, оон-даа өске тудуглар бар. Бо талазы-биле Дагыр-Шемиде белеткетинген муң хире кубометр тудуг ыяжын кышкы орук-биле бүрүн сөөртүп алыры дээш боттуг хемчегларни ап турар.

* * *

Барыын-Хемчик районда Ворошилов аттыг колхоз бо чылын тудуг планын чедишкиннинг күүсеткен. Ажылдың чедишкиннерин быжыглавышаан, келир чылын оон-даа бедик көргүзүглерлиг болурунга хынамчалыг белеткенин турар.

Тайгалан тудуг ыяжы белеткеп сөөртүрүнге 128 кижи ажылдап турар, бригадада 40 аттарны тускайлап быжыглаан. Бо хүннерде кезии белеткетинген 600 кубометр ыяшты тудуг участоктарынче сөөртүр ажылдар колдап турар.

* * *

Ийи-Талда Жданов аттыг колхозтуң тудуг бригадазы чоокта чаа 2 чурттала бажыңнарын кылып дооскан, малга 3 кажааларны база туткан. Бригададан 10 кижи келир чылдың тудуунга ыяш белеткээри-биле Кадыр-Даг сыныынче үнүпкен.

* * *

«Октябрьның 30 чылы» колхозтуң төвү Чөөн-Хемчик районда көрүштүг суурларның бирээзи кылдыр улам-на калбарып турар. Чүгле бо чылын безин 26 колхозчу өрегелер чаагайжылы кылдынган чурттала бажыңнарынче көжүп киргген, оларның иштинде чаа бажыңнар 22.

Колхозта үрезин арыглаашкыны

Улуг-Хем районнуң Мичурин аттыг көдээ ажыл-агый артелинин № 1 ховуу бригадазының бригадири эш Доспанайга удуртурган 17 кижи МТС-тин «ОС-1» деп тараа арыглаар машиназа-биле 90 тонна кызылтас, 40 тонна суда үрезинин декабрь айда арыглап доозары-биле хүлээлге алган хайыышкынныг ажылдап турарлар.

Арыглаан үрезинни сорттарының аайы-биле склаттарда уруп турар. Үрезин арыглаашкынында колхозчулар Будукай, Көк, Бодан-оол болгаш Сембирээ олар улуг нормазын хүн-бүрү ажыр күүседип турарлар.

С. МАЧЫЛАЙ.

СОЛУННАРНЫ БОЛГАШ ЖУРНАЛДАРНЫ МАССАЖЕ

Парлалга совет кижилериниң амыдыралынче ханылап кирген. Солуннарны, журналдарны, номнарны номчууру ажылчыннарның, колхозчуларның, интеллигенцияның культурлуг негелдези апарган. Совет парлалга болза, ажылчы чон массаларның ортузунче марксизм-ленинизмниң бүгү тиилелгелиг идеязын нептередип кирип, хоорайның болгаш көдээниң ажыл-ишчилериниң политиктиг билиглиг калбартып, оларның коммунистиг тургузуушкунга идепкейлиг киржиринге дузалап турар.

Коммунистиг партия совет улустуң коммунистиг кижизидилгезиниң дугайында, ооң чогаадыкчы идепкейин, культуразын болгаш эртем билиин бүгү хемчег-биле бедидер дугайында могаг чок сагыш салыышкынны кылбышаан, парлалганы масса иштинче улам ыңай нептередип кирериниң хемчеглерин ап турар.

Амгы үеде бистиң областа солуннар болгаш журналдарның 1955 чылда чагыдылгазы чоруп турар. Ажылчы чоннарның янзы-бүрү солуннарга хереглели улам-на улгаткан, оларның ол хереглелиг хандырары, ооң-биле кады совет парлалганың мобилизакчы болгаш организакчы саңдарын улам калбартыры — партия организацияларының чугула сорулгазы болур.

Ындыг турбуже, бистиң областың элээн хөй районнарында «Союзпечать» (парлалга тарадыр черлериниң) болгаш партия организацияларының ажылдакчылары солуннарны болгаш журналдарны масса ортузунга чагылда-биле нептередиринче чогуур кичээнгейни салбайн турарлар, ооң түнелинде, чамдык черлерде төп болгаш область база район солуннарының тарадылгазының талазы-биле онаалда күүсетинмейн турар. Чижээлээрге, Улуг-Хем районга «Партийжи амыдырал» деп журналдың тарадылгазы декабрь 10-да чүгле 35 хуу бооп турда, Сүт-Хөл, Чөөн-Хемчик районнарга ооң тарадылгазының талазы-биле онаалда ырак ажыр күүсетинген; ол-ла районда «Комсомольская правда» солунну 105-ти чагыдар тургаш, 75-ти, «Совет культура» солунну 20 хуу, «Колхозчу будуруулге» журналдың чагыдылгазының чүгле чартыы күүсетинген. Шак ындыг четпестерниң бар болуп турары болза, СЭКП Улуг-Хем райкому, районнуң харылзаа конторазының начальниги эш Аргунов, «Союзпечать» организатору эш Таржаа олар парлалга тарадылгазының политиктиг ужур-дузазынга чогуур кичээнгейни салбаанында болур.

Таңды районунда парлалга чагыдазы база-ла багай чоруп турар. Ында «Мал ажылы», «Колхоз будуруулгези», «Көдээ ажыл-агыйда эртемниң болгаш мурнакчы өзүрүлгениң чедишкиннери» деп журналдарның тарадылгазы дыка четпес чоруп турар.

Тожу районда «Коммунист» журналдың, «Комсомольская правда» солуннуң болгаш өске-даа чагылдаларның талазы-биле онаалда күүсетинмээн. Барын-Хемчик районга «Көдээ ажыл-агый» солунну 18-ти чагыдар турда, чүгле 6-ны, «Колхозтарга агротехниктиг сүмелер» деп журналды чаңгысты-даа чагытпаан. Ол-ла районда «Агитаторнуң блокнодун» чүгле 60 хууну, районнуң «Чаа амыдырал» солунун 1100-түү чагыдар тургаш, чүгле 556-ны чагыткан.

Декабрь 10-да байдал-биле ап көөрге, областа «Партийжи амыдырал» журналдың чагыдылгазы 85 хуу, солуннардан «Совет культураны» — 75 хуу, «Көдээ ажыл-агыйны» — 71 хуу, «Совхоз солунун» — 62 хуу, «Колхозчу чер ажылын» — 53 хуу күүсеткен. «Тувинская правда» солуннуң доктаатынган чагыдылгазы 84 хуу, «Тываның аныяктарының» — 87 хуу, а «Агитаторнуң блокнодунуң» болгаш районнар солуннарының чүгле 50 хуу чаа ажып турар. Кызыл хоорайда, Каа-Хем, Тес-Хем, Өвүр болгаш Кызыл районнарында «Шын» солун чагыдылгазының онаалдазы күүсетинмээн.

Партия организациялары болгаш «Союзпечать» органнары эң-не кыска хуусаа иштинде 1955 чылда солуннар болгаш журналдар чагыдылгазының талазы-биле онаалданы районнар бүрүзүнге база чагытса чогуур солуннар болгаш журналдарның аайы-биле күүсеткен турарын чугаажок хандырар хүлээлгелиглер. Ылангыя көдээ ажыл-агый талазы-биле парлалга чагыдылгазынга улуг кичээнгейни салыр херек.

Бир чугула сорулга болза, чагыткан солуннарны болгаш журналдарны эзелеринге өй-шаанда чедирерин организаттаары болур. Районнарның харылзаа конторалараның удуртукчуларының база көдээ почтачыларның хүлээлгези болза, чагыткан солуннарны болгаш журналдарны эзелеринге өй-шаанда доктаамал чедирери, ылангыя мал фермаларында болгаш мал одарлаткан черлерде чагыкчыларга улуг кичээнгейни салыры болур.

Чагыдылгаларны эзелеринге чедиринге кичээнгей салбас чоруктар чамдык харылзаа конторалараның удуртукчуларында болгаш почтачыларда бар болуп турар. Ындыг чорук Бай-Тайга, Тес-Хем, Улуг-Хем, Кызыл болгаш өске-даа районнарның чамдык черлеринде бар болуп турар. Харылзаа ажылдакчыларының хүлээлгези болза, чагыткан солуннар болгаш журналдар эзелеринге чедип турарын хынаары, кандыг бир-ле үзүктелиишкин болу бергенде ону дораан эдип алыры болур.

Парлалганы масса иштинге нептередири, чагыдылга талазы-биле онаалдаларны күүседири, солуннарны чагыткан эзелеринге чедирери ажылчы чоннуң коммунистиг кижизидилгезинге улуу-биле дузалаар.

Парлатынмаан чагааларның изи-биле

Эрзин районнуң «Кызыл сылдыс» колхозунуң хову бригадазының бригадири эш Сотнамның харыысалга чогу-биле колхозтуң 30 гектар сулазын бастырган арыглап албайн шаңга каштарга хар хөме чаап каапкан, мал чип, чаза базып турарын көдээ бижикчи бижээн. Бо дугайын редакция колхозта партия организациязынга медээлээн.

Хар хөме чаап каан, шала бастыртычган 30 га суланы хардан уштун бастырып, ажаап алган болгаш планда көрдүнгениннден 3300 килограмм сула четпес болган. Ынчангаш Сотнамны судка берген. Колхоз даргазы Сендиге партия талазы-биле хемчег хүлээткен деп, партия организациязыдан редакцияга дыңнаткан.

Өөреникчилериң бажыңга берген онаалгазын организастаарынга ада-иелериң ролю

Өөреникчиниң бажыңга күүседири-биле алган онаалгазы билигни шиңгээдип алырынга улуг ужур-дузалыг. Ол чорук өөреникчиниң аас-биле харыылаарынга, бодалгаларны шын бодаарынга, чараштыр бижиринге болгаш класска өөренип эткен темазын быжыглаарынга ону чаңчыктырып турар.

Маңаа ада-иелериң талазындан сагыш салыышкын кичээнгейниң төвүнге салдынган турар ужурлуг. Өөреникчиниң бажыңга онаалгазын күүседиринге ада-иелер шыңгыы хайгаралды кылып, олар онаалгазын бүгү талазы-биле хынамчалыг, бодалдыг кылган турарын көөр ужурлуг. Бажыңга алган онаалгазын өөреникчи боду кылыр. Ооң бергедеп олурарынга сүмелерни, ону кылырының аргаларын ада-иелер сагындырар ужурлуг. Ада-иелер уругларның бажыңга онаалгазын күүседириниң талазы-биле чүү кылып болурунуң дугайында ооң башкылары-биле сүмележир болгаш олар аразында үргүлчү харылзаалыг болур.

Школа өөреникчилерни бажыңына бодунуң ажылын школага ышкаш планныг тургузарынга өөредип турар. Бижимел сайгарылгаларны болгаш бодалгаларны күүседирде, эртемнер аайы-биле онаалгаларны аас-биле билип алганының соонда ам күүседири чугула. II класстың өөреникчилери чижектерни бодаарда олуруглап бодап турарлар. Ынчаарга эш Сорокин уруунга дузалаар дээш санны бодаарын сыр өске арга-биле бодаарын айтып берип эгелээн. Ол кандыг-даа дуза бердинмези тодаргай. Эге класстарның өөреникчилери номну номчааш ында домактарны доктаадып алырын оралдажырлар. Ону бодунуң билип алганы-биле чугааладырын ада-иелер оралдажыр херек.

Школага кээп, уругларының өөредилгезин сонуургап турар, башкылар-биле харылзаалыг, уругларының кижизидилгезинин дугайында үргүлчү сүмени ап турар ада-иелериң уруглары эки өөренип турар. Ындыг ада-иелер өөредилгениң программазы-биле болгаш башкының класска негелдези-биле таныш болур. Олар уругларынга эки дузаны чедирер болгаш шын сүмени бээр. Чижээ: өөреникчи бодалганың кандыг бир хевирлерин шиңгээдип билип албааны-биле адазындан азы авазындан дуза дилээрге ону шуут-ла кылып, бодап бербейн, ону кылыр аргазының дугайында сүмени бээр, ынчангаш бодалгадан чүү тыпса чогуурунуң талазы-биле өөреникчи боду ажылдаар. Өөреникчиге бажың онаалгазын күүседириниге дузалап шыдавас өг-бүле тургулаар. Ынчан төрелдер ону кожазынче чорудар, аңаа баргаш эжиниң белен кылып алган онаалгазын дүжүрүп бижип алыр. Ону эм кандыг «дузаламчы» дээр боор. Бо таварылгада ада-ие башкылар-биле сүмележири, аңаа дузалап болурунуң аргаларын айтырып чугаалажыры чугула.

Өөреникчиге бажыңга берген онаалганы тускай боду кылырын негеп турар. Бажыңга кылыры-биле бердинген онаалга болза, ол хүн класска өөренип эткен темалыңга хамаарыштыр ооц билиин быжыглап турар. Өөреникчи бажың онаалгазын күүседип олурарының үезинде ада-иелериң талазындан ооц чараш, арыг кылырын көөр херек. Аңаа бодунуң уруглары чаңчыктырары чугула.

Школага айда ийиден эвээш эвес кээп, школаның амыдыралы-биле таныжып, уругларының өөредилгежи болгаш ооц сагылга-чүрүмүн, бажыңга берген онаалгазын шын күүседирин сонуургап турар ада-иелер бисте хөй. Чижээ, Акимова, Смышляева, Доможаков, Туманова болгаш ооц-даа өскелер.

Өзүп орар аныяк салгакчыларны кижизидериниң болгаш өөредириниң хереэнге өг-бүле биле школаның быжыг харылзаазы ажылга түнелдиг чедишкиннерни көргүзер.

Е. ЛУБОШНИКОВА.

Кызылдың № 5 школазының башкызы.

Чоннуң кадыкшылы дээш

Өвүр районнуң Дус-Даг сумузунда Москваның эртем ажылдакчылары ажылдап турар. Ында лаборатория болгаш рентген тургустунган. Эш М. Б. Зеленецкаяга удурткан дээди эртемниг 4 эмчилер, ортумак эртемниг 3 ажылдакчылар бар.

Медицинаның эртем ажылдакчылары бистиң чаңырак көдээ суурларывыска чедип кээп, чоннуң кадыкшылы дээш чорудуп турар хемчеглери ажылчы чоннуң сагыш-сеткилин улам өөртүп, оларга совет медицинаның улуг ажык-дузазын көргүзүп турар.

Бо дугайында улуг назылыг кыраннар безин магадап,—сайгылгаан-биле кижиниң мага-бодун өттүр көрүп, аарыг, кадыын билип алыр деп чүве бистиң бодалывыска кажан-даа турбаан, шынап-ла эртемниң артык күштүү моон тодаргай көстүр чүве-дир — деп чугаалажып турарлар.

Эртем ажылдакчылары янзы-бүрү зарыгларны илередири болгаш аңаа удур хемчеглер алыры-биле кызыгаарлатынмайн, бистиң колхозчу суурларывыста ажылдап турар аныяк медицина ажылдакчыларынга практиктиг дузаламчыларны, арга сүмелерни берип турар. Олар чонга аарыгларның тыптын келиргинин, ооц хоразының талазы-биле таныдылга ажылдарын чорудуп, ол талазы-биле чурук көргүзүглерин организастап турар.

С. ТАВААЖАП.

Келир чылдың дүжүдүнге

ХОРУМ-ДАГ. (Телефон-биле). Чөөн-Хемчик районда Жданов аттыг колхоз бо чылын чаагай дүжүттү өстүрүп, ажаап алган. Келир чылын ооц-даа бедик дүжүттүг болурунга колхозчу тараажылар эки белеткеним турар.

Колхоз үрезин уруушкунун чогуур өйүнде бүрүн доосхан, амгы үеде арыглашкын база дооступ турар. Арбайның 24 тонна, чингетараның 30 тонна, суланың 18 тонна үрезиннерин шуптузун арыглааш, складта уруп алган, 80 тонна кызылтастың деп кезиин база арыглап урган.

Чернин шыгын улгаттырарынга хар мөөннээр база шөлге булуктадыышкын организастаар хемчеглерге белеткеним турар. Ол ышкаш удобрениеге хереглээр өдек, хөл, өске-даа үүлдерни база чыын эгелээн.

ЧАА ШКОЛА

Барын-Хемчик районнуң Ак-Төвурак суурда үну чок, дүлей уруглар өөренир школа организастатынган. Аңаа өөренир уругларның баштайгы белүү областы Бай-Тайга, Чаа-Хөл, Эрзин, Барын-Хемчик районнарындан болгаш Кызыл хоорайдан келген.

Школа интернат болгаш өөренир класстарлыг делгем, чырык бажың-биле хандырынган. Ооц интернадында бирээзингеле 2—3 уруглар чыдар өрээлдерлиг болгаш столоваялыг. Интернатта ойнаар делгем залды болгаш школада сценалыг залды белеткеп турар. Олар аңаа оюн, шинни, кинону көрүп болурлар. Класстарда ол өөреникчилериниң байдалынга таарыштыр кылган чүгле чаңгыс өөреникчи олурар парталар бар.

Ол школага өөренир уругларны күрүнеден долузу-биле хандырып турар. Оларга хереглээри-биле чаңгыс-аай хептер, орунар, матрас, чооруганнар болгаш өске-даа чүүлдер белеткетинген. Оларның өөренирине эргежок чугула чүүлдерни Москвадан чорудуп бээр болгаш тускай чагыгларны облоно дамчыштыр кирген. Школада ийи кижизидикчи башкылар, пионер өжатыйы ажылдап турар. Ук школа бо чылын чаа организастатынган болза-даа уругларны кижизидеринге болгаш өөренирине таарымчалыг байдал тургустунган.

Бистиң областың районнарында, ооц колхозчу суурларында ол школага өөренип болур уруглар бар. Бо талазы-биле районнарның улус өөредилге киддистери, ылангыя комсомол организациялары чоннуң ортузунга тайылбыр массалыг ажылды чорудуп, ол школаның ажыл-чорудулгазынга боттуг дузаламчыны көргүзери чугула.

Д. АРАНЧАА.

Өлүк планын күүсеткен

Эрзин районнуң «Коммунизмче орук» көдээ ажыл-агый артелиниң анчылары өлүк планын ноябрь айда-ла 104 хуу күүсеткен, азы колхозка 63 мун рубльдиң орулгазын кирген.

Анчылар Майдыр, Шактар, Хөнделеҥ олар 1500—2000 рубльдиң янзы-бүрү өлүүн заготживсырьёга дужаагаш, мурнакчылар болганнар. Аңнаашкын үргүлчүлеп турар.

К. САНДАК.

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Ада-иелернин кичээнгейни улгаттырар

Сүт-Хөл районда Сталин аттыг колхозта Чимит, Дестей-оол, Оюу, Бапык олар, «Большевик» колхозта Ичин-Норбу, Дембирел олар уругларын школаже чоруппайн, боттарының ажылын кылдырып турар. Чамдык ада-иелер школага өөренип турган уругларын, өске чоок школаларга өөредир бис деп чылдагаан-биле шилчитирип алгаш, херек кырында өөретпейн турар. Хуу ажыл-агыйлыг Дыртыктың 2 уруу школада өөренмейн турар. Ооц түнелинде школа назылыглар долузу-биле хаара туттунмаан.

Бо талазы-биле Кызыл-Тайга көдээ Совети тодаргай хемчеглерни албайн турар.

М. БЕГЗИВАА.

Ажылда четпестер уламчылап турар

Бай-Тайга районнуң Көп-Сөөк сумузунда магазинге бо чылдың сентябрь айга чедир дөрт эргелекчи солушкан.

Доктаамал эргелекчи чок турганындан магазиннің кышка удур септелгези кылдынмаан, одаар ыяш белеткетинмээн. Чайын магазин хөй нуруузунда хаалгыг турганындан аъш-чем продуктузу садып алыр планын бо чылын чүгле 88 хуу күүсеткен.

Райпонуң удуртур ажылдакчыларындан магазиннерже бараан үлелгези кандыг болуп, чонга кандыг-кандыг бараанар чугула хереглетинип турарын, магазиннерде бар бараанларны канчаар ажаап турарын хынаайын турар болгаш оларның өске-даа ажыл-амыдыралы-биле таныштайн турарлар. Көрүлде-хынада чогундан Көп-Сөөк магазининде бараанар делгелгези корум-чурум чок. Ол магазинде үлетпүр болгаш аъш-чем бараанзары холуй салдынган.

Т. ХЕРТЕК.

Харылзаа ажылын экижидер

Өвүр районнуң харылзаа конторазы багай ажылдап турар. Ооц ажыл-чорудулгазын экижидериниң хемчеглери алдынмаан.

Дус-Даг сумузунда болгаш «Коммунизмче орук» колхозта телефон хөй нуруузунда ажылдавас, үрелик туруп турар. Саглы сумуда радио ажылдавастаан. Ында радист кижи чок.

Чоннуң чагыткан солуннары, чагаалары чогуур үезинде таратынмайн турар. Кызылдан почта 15—20 хонгаш келир, колхозчу суурларга 20—25 хонгаш чедип турар. Ыраккы малчыннарга чыл иштинде 3—4 удаа баргылаар таварылгалар бар. Чамдык колхозчу суурларда тускай почтачыларны тургуспааны-биле чагылгалар, чагаалар чидип, үрелип турар.

Харылзаа конторазының ажылдакчыларында күш-ажылдың сагылга-чүрүмү багай тургустунган. Харылзаа конторазының начальниги Бөжидаев арагалаар чорукче кирген. Ол ийи хүн ажылга үнмээн.

М. ЧАМБАЛ-ООЛ.

Керээзин күүсетпейн турар

Чадаана АТК-ны (начальниги эш Понаргин) районнуң элээн хөй школаларынга 1954—55 өөредилге чылында одаар ыяш сөөртүп бээри-биле керээ чаргаш, ол керээзин күүсетпейн турар.

Чыраа-Бажы 7 чыл школаның 800 кубометр ыяжын сөөртүп бээри-биле июнь айда керээ чаргаш, чүгле 153 кубометр ыяш сөөртүп берген. Ооц соонда машина бээриниң эш Понаргин ойталаан.

О. МОНГУШ.

Христиан шажынның тывылганы болгаш аңгы талазы-биле утка-шынары

(Уланчызы. Эгези № 248 «Шында»).

Кул эдилекчи ажыл-агыйның бүстүп үшкени, кулдарның болгаш кулдандырган улустарның акы-дуңмалышкы, деп эрге-шөлээлиг болгаш хостуг чоруун чер делегейниң кырынга бурган боттандырар дээр дугайында баштайгы христиан шажынчыларның хоозун идегелдериниң бууразы болгаш ниитилелдиң хөгжүдезиниң феодалдыг хоойлуларынга дүүштүр келир феодалдыг ниитилелдиң чаа аңгыларының төлээлекчилериниң төөгүлүг аренага тыптып келгени христиан хүрээниң чаа хөөннерин болгаш чаа идеологиязын төрүттүдүрген. Ооц алыс утказы болза, кулдарның бүгү депшилгелиг-демократчы идегелдериниң боттаныышкынын дываажаң оранынга, бурган оранынга шилчээш, тыптып келири болу берген. Ооц үжүрүнде кулдарның христиан депшилгелиг-демократчы шимчээшкини иштинден буза девистирген болгаш кулдарның шажын чүдүлгезинче болгаш моральнче хуулган. Аңаа кол рольду шажынчылар ойнааннар. Шажынчылар дарлакчыларның аңгыларын-биле экономика, политика болгаш идеология талазы-биле сырый харылзаалыг турган болгаш христиан шимчээшкинде удуртур албан-дужаалдарны эзелеп турганнар.

Кажан христиан общиналар өскен үезинде оларны башкарарынга шажынчылардан аңгыда старейшиналар-просвитер—чүдүкчүлер болгаш оларның дузалакчылары—диаконнар болгаш «камгалакчылар» (гректин-биле епископтар) негетинин келген. Чижээ, христиан шимчээшкинге келир, шажынчылар тыптып келген, оларның баштылгазынга удавазда епископатар олурупкан, олар дарлакчы аңгыларга материал болгаш идеа-политика талазы-биле бердинген турганнар. Епископат христиан общиналарының удуртулгазын бодунуң эргезинге чоорту чыып ап, христиан үзел-бодалдарны империяның болгаш дарлакчы аңгыларның эрге-ажыктарынга таарыштыр тургузуп турган.

Епископтарга баштаткан христиан хүрээ солдаттарның болгаш хамааты чоннуң ортузунда боттарының хөй санныг салгакчыларынга даянмышаан, бистиң үениң II чүс чылының төнчүзүнден болгаш III чүс чылының эгезинден эгелээш, политиктиг демиселге идепкейлин-биле киржип турар апарган, ындыг болза-даа, христиан хүрээ кулдарның болгаш кулдандырган улустарның талазынга эвес, харын рим императорларының талазынга турган. Риминиң чер адаанга («катакомбыларга») чыглып турган баштайгы христиан шажынчыларны шаанда истеп-сүрерин оралдажып турган рим императорлар ам дерзин чоруктарны боттандырары чугула эвес деп чүвеге бүзүрээннер, чүге дээрге кижилер хосталганын, деп эрге-шөлээниң болгаш акы-дуңмалышкы чоруктун идеалдарын чүгле дываажаң, бурган оранларына боттандырып болур деп чүвеге шынзыгып бүзүрээннер. Ооп ужурунда боду император Константин христиан хүрээни бүгү рим делегейниин кызыгаар чок эргелиг хаанының байдалынга чедир бодун көдүрериниге болгаш эрге-чагыргаларга чугаа чокка чагыртырының болгаш күл эдилекчилериниң күштээшкининге удурланмас чоруктун күл-христиан ёзузунга бүгү албатыларны кижизидерингe эң дээре чепсек болур деп билинген.

IV чүс чылдың эгезинде христиан шажын Рим империяның дүрүмчүткен шажын-чүдүлгези апарган.

Император Константиниң болгаш христиан шажынчы епископтарның саналы-биле 325 чылда христиан шажынның Никей соборун чыылдырган. Ук собор христиан хүрээниң кол догматтарын шуут бадылаан болгаш хүрээниң императорунуң эрге-чагыргазы болгаш дарлакчы аңгылар-биле эвилелин быжыглаан. Ол үеден бээр христиан хүрээниң төөгүзүнге чаа үе эгелээн, ук хүрээ дарлакчы аңгыларны камгалаарынга ажыы-биле туруп, чер делегей кырынга хосталга, деп эрге-шөлээ болгаш акы-дуңмалышкы чорук дээш демиселдиң дугайында кандыг-даа бодалдарны буруу шаап көргени-биле ол үе характерленип турар.

Шажынчыларның шыпчы бараан болганы дээш өөрүп четиргени кылдыр император Константин империяла христиан шажынчыларны кандыг-даа янзы-биле истеп-сүрерин чүгле соксаткан эвес, харын христиан хүрээни истеп-сүрүп турар үезинде ооп хуваап алган черни, бажыңнарны болгаш янзы-бүрү эт-хөреңгини аңаа делип эгидип берген. «Ыдыктыг» Константин күдээзи, болунуң дузалакчы чагырыкчызы болур чүгле Лициниана өлүрген эвес, харын Лициниана-ның төрелин, болунуң оглу Крисп, бодунуң кадайы Фаустаны база өлүрген болгаш харын бодунуң оол дуңмаларын шуптузун өлүрүп казарын чагыныга саналдап турган болза-даа, христиан хүрээ император Константинни ыдыктыгларының соборунга хүлээп алган.

Константиниң соонда олурган императорлар боттарының кызыгаар чок эрге-чагыргазын быжыглаарынга дузалап турган христиан хүрээге улам-на даянып турганнар. Христиан шажын болза тергиидекчи шажын, дарлакчы аңгыларның эрге-чагыргазының моральдыг чөленгижи болу берген.

Христиан шажын феодализмниң болгаш капитализмниң үезинде

Феодализмниң үезинде хүрээ болза, феодал-помещиктерниң эрге-ажыктарын алаарга-биле камгалавышаан, а таваачынарны чер делегей кырында боттарының дээргилеринге чугаа чокка чагыртырының кул моралының ёзузунга кижизидерин үргүлчүлеп турган.

Бажан Рим империязы барын—Рим империяга болгаш чөөн—Византий империяга (найыслады Константинополь-биле)—мындыг ийи кезекке чарлын дүшкен соонда удаазанда (XI чүс чылда) «көжүрүп» кирген хүрээ ийи улуг организацияларга: рим патриарх—Рим папазынга баштаткан рим-католиктиг хүрээге болгаш боду дыка хөй патриархтарлыг (Константинопольскийге, Антиохскийге болгаш өскелерге-даа, а ооп соонда Московскийге болгаш бүгү Руська) грек-православтыг хүрээге база чарылган. Ол хүрээлер бүрүзү, ооп иштинде православтыг хүрээ феодал-помещиктерниң чөленгижи, крепостной эргенин камгалакчылары болуп турган.

Феодалдар болгаш хүрээ организациялары бүгү чүдүвес кижилерни болгаш өске чүдүлгелиглерни база революсчуларны от болгаш хан-биле базып турганнар.

Константинопольду болгаш Иерусалимни таваартыр Индия-биле садыгламыр-ының ажыктыг оруу дээш демиселге католиктиг хүрээ магометандан ыдыктыг Софияны болгаш «дээргинин хааржаан» хостап алырының тугунуң адаа-биле 10 шажынчы походтарны организастаан, ынчаарга орукту турктар эзелеп алган турган. Миллион-миллион христиан шажынчылар феодалдарның, садыгжыларның эрге-ажыктары дээш өлгеннер.

Бүдүрүкчү күштерниң улам ыңай хөгжөнинин саңдары-биле элээн хөй таваачын дайыннарының болгаш хоорай турахалыышкыннарының соонда феодалдыг тургузугну солууру-биле эрге-чагыргаже буржуазия кирип турар апарганы билдингир. Буржуазия болза, помещиктерниң болгаш хүрээниң крепостной эргезинге, феодалдыг быдаргай чорукка, экономикатар кулданыгга болгаш политиктиг эрге-шөлээ чок турар чорукка улуг таваачын массаларның болгаш хоорайларның чонунуң таарзынмас чоруун бодунуң эрге-чагыргазын тургузарынга ажыглаан.

Феодалдыг тургузугнуң бүстүп дүшкени-биле чамдык буржуаз хүрээлер (протестант): лютеранск, кальбинск, англиканск болгаш феодалга удур хөй санныг христиан шажын организацияларга (баптистер, евангелистер, адвентистер болгаш өскелер-даа) тыптып келгилээн.

Ынчалза-даа бүгү христиан шажын организацияларынга кул-евангелчи мировоззрение болгаш кул мораль характерлиг, олар марксисчи-ленинчи карачаңгыс эртемниг мировоззрениге болгаш аңаа үнезилетинген коммунистиг аажы-чаңчылга өжөннешкек. Биленнээшхинге удурланып болбас деп христиан шажынның пропагандалап турар чүүлү кул эдилекчилериниң, феодалдарның болгаш капиталистерниң аңгы талазы-биле эрге-ажыктарынга бүрүнү-биле дүжүп турар болгаш чүдүлгелиг массаларны оларның тергиделиниң аңаанга киир быжыглап турар.

Шажын организацияларының реакцылыг ролю империализм үезинде онза күштелген. Империалистиг чурттарның чагырыкчы бөлүктери боттарының чурттарының ажылчы чоннарын, а ол ышкаш колония болгаш хамаарылгалыг чурттарның улустарын дарлаарының болгаш мөлчүүрүнүң дугайында боттарының политиказын, делегейниң чаа дайынын белеткээриниң политиказын боттандырарынга шажын-хүрээ организацияларынып идепкейлиг деткимчезин ажыглап турар. Ол чурттарда христиан шажын империализмниң идеологтуг чепсээ, ооц моральдыг чөленгижи болур. Чижээлээрге, АКШ-та янзы-бүрү хөй шажын организациялары: католик, протестант, баптист болгаш өскелер-даа туруп турарлар. Олар шуптузу шажынчы реакцылыг мировоззрениени пропагандалап, дарлакчы аңгыларның улус массаларны кулдапырын боттарының ажыл-чорудулгазы-биле дузалап турар. Өске-даа капиталистиг чурттарда шажын-чүдүлге организациялары база-ла ыңдыг рольду ойнап турар. Буржуазия болза, христиан мусульман, буддий шажыннарны, кандыг-даа янзының чүдүлгелерин болгаш эрги чаңчылдарын нептередиринге чүс-чүс миллион долларны чарыгдап турар.

Амгы үеде Батикан болза, америк империализмге бараан болурунче кирген, социалистиг лагерьнин болгаш хосталгага ынакшылдыг улустарның политика болгаш идеология талазы-биле хоралыг дайзыны болуп турар. Ватикан—депшилгелиг католиктерниң база дайзыны.

Чамдык чурттарда империалистиг агрессорларга болгаш дайын кыысыкчыларынга улур тайбың дээш идепкейлиг демиселчилер болуп үнүп турар шажынның чамдык демократтыг ажылдакчылары (Англияда Джонсон, Канадада Эндикот, Италияда Гаджеро болгаш өскелер-даа) бар дээраан мооц-биле кады демдеглээри чугула.

(Төнчүзү 4-ку арында).

КЫДАТ УЛУС РЕСПУБЛИКАДА

Коммунистиг партияның өзүлдези

ПЕКИН, декабрь 14. Кыдаттың Коммунистиг партиязының кежигүннериниң саны хүн келген тулум көвүдеп турар. Чурттуң эң эки кижилери: ажылчыннар, тараачыннар болгаш мурнакчы интеллигенцияның төлөөлекчилери партияже кирип турар.

Чурттуң эң улуг индустриалдыг төвү—Мукденге бо чылдың 10 айларының дургузунда күш-ажылдың маадырлары болгаш бүдүрүлгениң мурнакчылары болур 7 муң ажыг кижини партияга хүлээп алган.

Партия организацияларының өзүлдезиниң дугайын «Цзянсижибао» солун бижээн. Ам Цзянси можунуң Дэсин болгаш Хэнфэн уездилеринде көдөө суур бүрүзүнде партия организациялары бар апарган. Кыдаттың Коммунистиг партиязының кежигүннери Шаньо районда 22 муң кижи чедип турар.

Партияның муң-муң кежигүннери кооперативтерни болгаш күш-ажылчы дузалажылга бөлүктериң баштап, кыдат тараачыннарны коллективтиг күш-ажылга кириштирер талазы-биле улуг ажылды чорудуп турар.

Тараалаң госхозтуң тудуушкунунуң планы

ПЕКИН. Синьхуа агентилелиниң корреспондентизиниң Харбинден дыңнадып турарын өзүгаар алырга, Совет Эвилелиниң дузалап турары Соңгу-Чөөн Кыдаттың Хэйлунцзян можузунга тургузар тараалаң улуг госхозтуң тудуушкунунуң планы ажылдан кылдынган. Ол план болза, 1955 чылда 20 муң гектар кур черлерни аңдарарын көрүп турар.

Ук план ол ышкаш госхозка мыйыстыг бода малды, чылгыны, хаваннарны болгаш куштарны өстүрерин база көрүп турар. 1955 чылда госхозка контораны, чурталга бажыннарын, складтарны, гаражтарны, амбарларны, септелге мастерскаязын болгаш өске-даа тулугларны тутқан турар. Оон аңгыда, эмнелге, школа, клуб, хереглекчилер кооперациязының бажыны туттунган турар.

Эртемденнериң тараачыннарга дузаламчызы

ПЕКИН. КУР-нуң эртемденнери көдөө ажыл-агайны хөгжүдүрде болгаш дүжүттү бедидерде тараачыннарга улуг дузаламчыны чедирип турар. «Гуанминжибао» солуннуң дыңнадып турарын өзүгаар алырга, Соңгу-Барыын Кыдаттың көдөө ажыл-агайның эртем-шинчилел институту Шэньси, Ганьсу, Цинхай болгаш Синьцзян можуларда 20 эртем-шинчилел организацияларын, а ол ышкаш хөй санныг дуржулга станцияларын тургускан, ол черлер болза, көдөө ажыл-агайның хоралакчыларынга удур болгаш хөрзүннүң үнүш-дүжүттүүн бедидер дээш демиселге хову болгаш сад культураларының селекциязының айтырыгларын шиитпирлеп кылырлар. Ол институтка өстүргени кызылтастың чаа сортунуң дүжүттүү Соңгу-Барыын Кыдатта тарып турар кызылтастың эң эки сорттарының дүжүттүүнден 21 хуу бедик болуп турар. Институттуң эртем ажылдакчыларының өстүргени кукурузаның чаа сортунуң дүжүттүү ол культураның бар сорттарының дүжүттүүнден 15 хуу белик болуп турар.

Цзинин—Улан-Батор демир оруунуң Кыдат талазында тудуушкуну доозулган

ПЕКИН. Хух-Хотодан Синьхуа агентилелиниң корреспондентизиниң дамчытканы болза:

Цзинин—Улан-Батор демир оруунуң 338 километр дурттуг кыдат талазында тудуушкуну декабрь 10-да доозулган. Ол шугум Иштики Моолда Цзининден кыдатмоол кызыгаарга четкеш, аңаа Моол Улус Республиканың найыслалы—Улан-Баторже чоруткан шугум-биле тутчу бээр. Ол хоорай Транссибирь демир оруу-биле тудушкан шугумнап Совет Эвилели-биле аргышкан. Чаа шугум Пекин биле Москва аразында орукту 1000 километр кызырып турар.

Бо дээрге, Иштики Моолдуң эвээш чурттакчылыг, суг-суггат чок ховуларын таварты эткен баштайгы демир орук болур. Он-он километр чатылып чоруткан районга демир рудазының хөй-хөй чыдар черлерин тып болбаазырадырының аргалары ам бар болур. Он-он муң моол тараачыннар болгаш көшкүннер ол черни билир болгаш орукту тудугжуларынга сүмезин берип, суглуг черлерни тыварынга дузалажып, материалдарны боттарының тергелеринге болгаш тевелеринге сөөртүп берип, тудугга боттары база ажылдап турганнар.

(СЭТА).

1955 чылда КУДР-ның улус ажыл-агыйын катап тургузарының болгаш хөгжүдериниң планы

ПХЕНЬЯН. Кореяның төп телеграф агентилелиниң дыңнадып турарын өзүгаар алырга, Корей Улус-Демократтыг Республиканың Министрлер кабинеди 1955 чылда чурттуң улус ажыл-агыйын катап тургузарының болгаш хөгжүдериниң планының дугайында доктаал үндүрген. Доктаалда демдеглеп турары болза, республиканың ажылчы чоннары улус ажыл-агыйын дүрген катап тургузарынче болгаш хөгжүдеринче угланган партияның болгаш чазактың ап чоруткан хемчегларин идепкейлии-биле деткивишаан, 1954 чылдың планын хуусаа бетинде күүсеткен, үлетпүрүң, көдөө ажыл-агыйның, транспорттуң, тудуушкунуң болгаш культураның бүгү адырларынга улуг чедишкиннерни чедип алганнар. 1955 чылдың төнчүзүнде республиканың улус ажыл-агыйының хөгжүдезиниң деннели 1956 чылда үш чыл планында айытынганын үгле ажар эвес, харын дайын мурнунуң эң бедик деннелин ажар.

(СЭТА).

Чехословак Республиканың Национал хуралының сессиязының ажыттынганы

ПРАГА. Чехословак Республиканың Национал хуралының сессиязы декабрь 13-те ажыттынган.

Сессияга премьер-министр В. Широкий, Чехословакияның Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң бирги секретары А. Новотный, премьер-министрниң бирги оралакчылары Я. Доланский, А. Чепичка, а ол ышкаш партияның болгаш чазактың өске-даа улуттукчулары олурушканнар.

Сессияны Национал хуралдың эргиде составының даргазы Эд. Фирлингер ажыткан. Ол декабрь 12-де президентиниң бадылааны республиканың чаа чазаан Национал хуралга киргген.

Национал хуралдың депутаттары конституцияда доктаатынган республикага болгаш оон улус-демократтыг тургузуунга шынчы болур чоруктуң бадылыг таңгыраан бергеннер.

Национал хурал болунуң даргазынга депутат Эд. Фирлингерни чаңгыс өп-сеткилдиг соңгаан.

(СЭТА).

ГДР-ниң көдөө ажыл-агый бүдүрүлге кооперативтериниң конференциязы

БЕРЛИН. АДН агентилелиниң дыңнадып турарын өзүгаар алырга, Герман Демократтыг Республиканың көдөө ажыл-агый бүдүрүлге кооперативтериниң даргаларының болгаш активтериниң 3-кү конференциязы декабрь 13-те Лейпцигке доозулган.

Күш-ажылды организастаарын эки-жидеринге, мал ажылын хөгжүдеринге болгаш көдөө ажыл-агый кооперативтериниң өзүлдезинге дузалаар ужурлуг саналдарны конференция хүлээп алган. Конференцияның киржикчилериниң чаңгыс өп-сеткилдиг хүлээп алганы резолюцияда көдөө ажыл-агыйның бүдүрүлге кооперативтерин организас, ажыл-агый талазы-биле улам ынайгы быжыглаарының эргежок чугулазын айтып турар.

Герман Демократтыг Республиканың премьер-министриниң оралакчызы болгаш Германияның Социалистиг чаңгыс аай партиязының ТК-зының бирги секретары Вальтер Ульбрихт конференцияга чүве чугаалаан.

(СЭТА).

Франс Пресс агентилели Франция биле ВДР-ниң аразында экономиктиг харылзаалар дугайында

ПАРИЖ. Франс Пресс агентилелиниң корреспондентизиниң Ханойдан дамчыдып турарын өзүгаар алырга, француз төлөөлер-биле Вьетнамның Демократтыг Республиказының чазаа Вьетнамның Демократтыг Республиказында француз бүдүрүлгелериниң ажыл-чорудулгаларының байдалдарының дугайында айтырыгның талазы-биле долу дугуржулганы чедип алганнар.

(СЭТА).

БКП ТК-ның болгаш Болгарияның Министрлер Чөвүлелиниң каттышкан хуралы

СОФИЯ. Партияның округтар комитеттериниң бирги секретарыларының болгаш округтарның улус Советтериниң даргаларының киржилгези-биле Болгарияның Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң болгаш Болгарияның Министрлер Чөвүлелиниң декабрь 10 болгаш 11-де болгаш каттышкан хуралының дугайында дыңнадыгны парлаан.

Болгарияның Коммунистиг партиязының ТК-зының болгаш Министрлер Чөвүлелиниң каттышкан хуралынга Европага тайбыңның болгаш айыыл чок чоруктуң хөрээнге Москва чөвүлел хуралының ажылының болгаш ужур-дузазының дугайында Антон Юговтуң илеткелин дыңнаан болгаш чөвүлел хуралдың ажылын база Болгарияның чазак төлөөлериниң ажылын чаңгыс өп-сеткил-биле чүүлдүг деп көрген шиитпирни үндүрген, база ол ышкаш чөвүлел хуралдың Декларациязын бүрүү-биле деткээн.

Бүгү улустарның үндезин эрге-ажыктарын, герман милитаризмниң катап төрүүгүнериниң дугайында оларның дүрүм өзүгаар дувүрөөшкинин, тайбыңны камгалаар база Европага болгаш бүгү делегейге айыыл чок чорукту хандырар оларның күзел-соруун Москва чөвүлел хуралының Декларациязы көргүзүп турар деп Болгарияның Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң каттышкан хуралының шиитпиринде чугаалап турар.

Москва чөвүлел хуралының шиитпирлерин өң-не калбаа-биле тайылбырлаарының чугула хемчегларин алыр, тайбың болгаш айыыл чок чорук дээш улустарның каттышкан демиселинге олар бүгү болгар улустуң төрөөн хөрөө болу берзин дээш бүгү күжениишкиннерни салыр деп Болгарияның Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң шиитпиринде чугаалап турар.

1955 чылда улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң планының төлевилелин күрүнеин план комиссиязының кирип келгениниң дугайында Георгий Чанковтуң илеткелин каттышкан хурал дыңнаан болгаш чугаалашкан база кол-кол чүүлдерин бадылавышаан, ол планны Болгарияның улустуң хуралынга бадыладыры-биле кирер шиитпирни үндүрген.

(СЭТА).

Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының кол чөвүлелиниң чедиги сессиязы

Сөөлгү түңнел хуралы

ВАРШАВА, декабрь 14. Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының кол чөвүлелиниң чедиги сессиязының сөөлгү түңнел хуралы бөгүн кежээ Варшавага болган.

Сессия болза, Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының ревизорларының отчёдун дыңнаан болгаш бадылаан. Ажык далайга чанкайшичи дээрбечилериниң эжеп алганы «Президент Готвальд» деп польша суднонуң болгаш «Туапсе» деп совет танкериниң далайжыларын эң дүрген хостаар төлөөде, бүгү-ле бар хемчегларни алырын дилеп, КНО-нуң чиргине секретарынга болгаш КНО-нуң Кол Ассамблеязының даргазынга чорудар ажык чагаанын текстизин сессия хүлээп алган.

Польша болгаш совет далайжыларны камгалаар дээш демисежиринче бүгү делегейниң ажылчы чоннарын болгаш профэвилел организацияларын кыйгырган кыйгырыгны хүлээп алган. Гватемалада, Испанияда, Алжирде, Иранда болгаш Грециядa байдалдың дугайында тускай резолюцияларны база хүлээп алган.

Хүн айтырымының бирги пунктузунуң талазы-биле амгы үеде делегей байдалының анализи бердинген болгаш Европага, Азияга база бүгү делегейге тайбын дээш, ажылчын ангының амыдыралын болгаш күш-ажылын экижидери дээш демиселге ажылчы чоннарның хөделишкиннериниң чаңгыс эвин быжыглаар талазы-биле сорулгалар айытынган ништи резолюцияны сессияның киржикчилери улуг көдүрдүүшкүн-биле хүлээп алган.

Сессия ажылчы чоннарның профэвилел эргелериниң хартиязын бир үн-биле бадылаан болгаш хартияны деткиир талазы-биле улустар аразының кампаниязын организастаар дугайында резолюцияны хүлээп алган.

(СЭТА).

Барыын Германияны чепсеглээринге удур Парижке болган европа чөвүлел хуралы

ПАРИЖ. Барыын Германияны чепсеглээринге удур, герман айтырыг талазы-биле чугаалажыышкыннар дээш база чепсеглениишкиннерни дүжүрери дээш декабрь 11—12-де Парижке европа чөвүлел хуралы болуп эрткен.

Чөвүлел хуралдың ажылынга Францияның болгаш Барыын Европаның чамдык чурттарының хөй-нинти болгаш политиктиг ажылдакчылары киришкен. Совет Эвилелиниң болгаш улус демократиязының чурттарының чөвүлел хуралынга чалатырган төлөөлекчилери Францияже баар чөпшээрел бижиктерни оларга француз эрге-чагыргаларның бербээнинин хараазы-биле аңаа киржип шыдаваан.

Чөвүлел хуралды париж дугуржулгаларын бадылаар дээш белеткелге удурлаыштыр хөделир сорулга-биле чыылдырган.

Мурнунда француз чазактың баштыңы турган, Национал хуралдың депутады Эдуард Даладье декабрь 11-де бодунун эге чугаазынга Германияны чепсеглээринге удур демиселге бүгү күштерни каттыштырарынче кыйгырган, «алдагалдыг политика-биле човулаң-хилинчекче болгаш хоозураашкынче, делегейниң үшкү дайынынче кир чыгатырыпта берип болур бүгү-ле улустарны—эрлерни, хөрөөженнерни болгаш бичии уругларны—бүгү аңгыларның кижилерин бистер хүндүлеп турар бис» деп онзалап демдеглээн.

Герман айтырыгны тайбың шиитпирлеп таарыштырар дугайында совет саналдарга хамзарыштыр Даладье совет ноталарда Германия бодунуң чаңгыс эвин дагын чедип алыр, демократтыг болгаш тайбыңга ынакшылдыг Германия делегейде бодунуң туружун эзлеп алыр арганы берип турар хостуг соңгулдаларны чорудар дугайында онза тодаргай саналдар кирген деп чүвени демдеглээн.

Оон соонда Пастов Герберт Мохальскийге (Барыын Германия) сөс берген. Ол париж дугуржулгаларын бадылаары мөөн төрөөн чуртумнуң тайбың арга-биле каттыжыышкынындан шуут ойталааны ол болур деп медеглээн.

Англи парламентиниң кежигүнү лейборист Силвермэн «эргежок чугула-даа эвес, чайлаш чок-даа эвес болуп турар» париж дугуржулгаларын француз парламент хүлээвес дээрзинге күзелин илереткен.

Лео Амон, Дебю-Бридель, Бернар Лаверн (Франция), парламентиниң депутады, социалист Альберто Чанка (Италия), удурланыышкынның мурнундагы демиселчилер эвилелиниң даргазы доктор Штейнер (Австрия) болгаш оон-даа өскелер база санал берип чүве чугаалаваннар.

Чөвүлел хуралда келген янзы-бүрү чурттарның төлөөлериниң саналдары париж дугуржулгаларын бадылаарынга белеткел-биле холбаштыр Барыын Европаның улустарының ханы дувөрөөшкиннинин дугайын херечилээн. Ол саналдар герман милитаризмни катап тургузарынга шаптыктаар дээш улустарның шиитпирлиг чоруунуң дугайын база чугаалап турар.

Барыын Германияның эзлээн хөй төлөөлери боттарының саналдарынга герман милитаризмни катап тургузарынга немец улус чөпшээрешпес, а бир эвес бонн чазак ол орукка туруп алыр болза, ол чазак Германияны эвес, харын Вашингтонну болгаш Даллести төлөөлөөн чазак болур деп чүвени онзалап демдеглээннер.

Европа чөвүлел хуралы париж дугуржулгалары чугаалажыышкынналрның перспективаларынга кончуг улуг уржуктарлыг болур деп чүвени демдеглеп турар резолюцияны хүлээп алган. Ол дугуржулгалар герман айтырыг талазы-биле Чөөн болгаш Барыын чүктериниң чугаалажыышкынларынга шаптыктаашкын болур. Олар делегейни чепсеглениишкиннерни эңгере бүдүрериниң оруунче чыгаптар.

Чөвүлел хуралдың киржикчилери боттарының резолюциязында париж дугуржулгаларының айылын медереп билириниче, оларны ойтур шаварынче болгаш улустар аразының дүшкүүрлүг чоруктарын кошкадыры дээш демиселдиң оруунга шиитпирлиг-биле турып алырынче хөй-нинтиниң санал-оналын, политиктиг ажылдакчыларны, хамаарышкан чурттарның чазактарын болгаш парламентилерин кыйгырып турар.

(СЭТА).

Мурнуу-Корей аныяктар лисынманчы армияга албан эрттирерин күзевейн турар

ПХЕНЬЯН. Тоньян Тхонсин деп мурнуу-корей агентилелдиң дыңнадып турарын өзүгаар алырга, мурнуу-корей аныяктарның лисынманчы армияга албан эрттиринден ойталап турарының хөй санныг таварылгалары-биле холбаштыр лисынманчы эрге-чагыргалар шериг албаныны эрттиринден ойталаан кижилерни истепсүрүп турар. Шериг албанындан ойталаан болгаш оон дескеннериниң дөргүл-төрелдерин айтырып болгаш тудуп хоругдап турар полицейжилериниң, жандармнарының болгаш террোржу организацияларының кежигүннериниң хөй санныг отрядгарын Мурнуу Кореяның хоорайларынче болгаш суурларынче чоруткан.

(СЭТА).

ЮНЕСКО-нуң кол конференциязының сески сессиязының пленарлыг хуралы

МОНТЕВИДЕО. Декабрь 7-де ЮНЕСКО-нуң кол конференциязының 8-ки сессиязының пленарлыг хуралынга чажыт бадылаашкынналрның түннелинде ЮНЕСКО-нуң күүсекчи комитединиң дараазында составы соңгутурган: Египет, Голландия, Бразилия, Испания, Куба, Япония, Индонезия, Франция, Таиланд, Ливан, Либерия, Эквадор, Индия, Дания, Иран, Барыын Германия, Уругвай, Пакистан, ССРЭ, АКШ, Англия, Италия.

ЮНЕСКО-га ССРЭ-ниң төлөөлекчизи А. В. Солодовников болур.

Конференция болза, ЮНЕСКО-нуң кол конференциязының өөлчеглиг 9-ку сессиязын 1956 чылдың ноябрьда Индияның найыслалы—Делиге эрттирер деп индий чазактың чалалгазын хүлээп алыр деп шиитпирни чаңгыс өп-сеткилдиг үндүрген.

(СЭТА).

Япон профэвилелдериниң демисели

ШАНХАЙ. Декабрь 10. Япония радиозунуң дыңнадып турары болза, күрүне болгаш хоорай албан-хаакчыларының 1900 муң кижи санатынып турар профэвилелиниң бүгү-япон чөвүлели ажыл төлевирин улгаттырары болгаш өртектер улгатканы-биле холбаштыр чаа чыл пособиезин үндүрүп бээри дээш ажыл соксадыышкынныг демиселиниң бешки үечадазы доозулган. Күрүне демир оруктарының ажылчыннары, почта, телефон, телеграф болгаш өске-даа коммунал бүдүрүлгелериниң ажылдакчылары демиселге киришкен.

Декабрь 11-ден 19-ка чедир ажыл соксадыышкынныг демиселдиң алдыгы үечадазын чорудар деп чөвүлел төлевилээн.

Даг-руда үлетүрүнүн ажылчыннарының профэвилелиниң ажыл соксадыышкыны декабрь 9-та ажылчыннарның тинлелгези-биле доозулган. «Мицубиси» компаниязы өртектер улгатканы-биле холбаштыр чаа чыл пособиезин бээр дугайында ажыл соксадын турарларының негелдезин хандырарын чөпшээрээн.

(СЭТА).

Италияның ажылчы чоннарының килеңи

РИМ. «Унита» солуннуң дыңнадып турарын өзүгаар алырга, демократтыг организацияларга удур итали чазактың ап чоруткан кара-туразында хемчегларни итали ажылчы чоннарның килеңизешкинин хайыктырган. Ажылчы чоннар чазактың ол хемчегларинге Коммунистиг партияны долгандыр боттарының хүрөөлениниң сырый каттыжыышкыны-биле харылаан турар. Сөөлгү хүннериниң дургузунда Неаполда 1600 ажылчы чоннар Коммунистиг партияга кирер дугайында билдириишкиннерни бергеннер. Компартияга Миланда 58 кижи кирген. Катаңзаро можуда компартияның түс черниң чаа үш организациялары тургустунган.

Кооперативтериниң Национал эвилелиниң рим федерациязының күүсекчи комитеди бүгү хамаатыларны, ылангыя кооперативтер кежигүннерин чазактың кооператив организацияларын истеп-сүрүүшкүнге таварыштырар дээр бодалдарынга шиитпирлиг-биле удурланырынче кыйгырып турар резолюцияны хүлээп алган

(СЭТА).

Спортчу гимнастиканың талазы-биле бүгү-эвилел маргылдаазы

ХАРЬКОВ. Спортчу гимнастика талазы-биле Совет Эвилелиниң бирги черни дээш команда болгаш тус-тус кижилериниң бүгү-эвилел маргылдаазы болуп эрткен. Аңаа Москваның болгаш Ленинградтың, Украин, Грузин, Белорус, Армян, Латви, Эстон, Карел-Фин, Литва, Туркмен Таджик ССР-лериниң командалары киришкеннер. Киржикчилериниң аразында —делегей чемпионнары—В. Чукарин, В. Муратов, Г. Рудько, А. Азарян, Г. Шагинян, Т. Манина; ССРЭ чемпионнары—Г. Коновалова, М. Гороховская, З. Рулева болгаш өскелер-даа бар.

Спорттуң алдарлыг мастерлериниң аңгыла талантылыг аныяктар база чедишкинниг киришкеннер.

Хөрөөженнерден ССРЭ-ниң тулган чемпиону атты С. Муратова (Москва), ооллардан—Б. Шахлин (Украина) олар алганнар. Маргылдааның дүрүмүн өзүгаар кольцога көргүзүүлер талазы-биле бирги черни алган кижиге чурттуң чемпиону атты тыпсыр. Ону харьковчу М. Гороховская чаалап алган.

Москваның спортсменнери команда талазы-биле бирги черни алганнар.

(СЭТА).

ДЫҢНАДЫГ

1954 чылдың декабрь 19-та кежээнинин 6 шакта областың А. С. Пушкин аттыг библиотеказының номчулга залынга «Тыва улустуң уран-чечен литературазы» деп темалыг лекция болур.

Лекцияны совет чогаалчылар Эвилелиниң кежигүү эш Б. Д. Ховенмей тыва дылга номчуур.

Христиан шажынның тывылганы болгаш аңгы талазы-биле утка-шынары

(Төнчүзү. Эгези 3-кү арында).

Эртемниг мировоззрениениң пропагандазын калбартыр

Коммунистиг партия христиан шажынының болгаш өске-даа шажын организацияларының эртемге удур шажын-чүдүлгелиг идеологиязын болгаш оларның политиктиг чорудулгазын ылгай көрүп турар. Ам делегей ийи лагерьге: социализмниң лагеринге болгаш капитализмниң лагеринге чарылган. Бо лагерьлериниң кайызында-даа аңгы талазы-биле янзы-бүрү составтыг болгаш империалистиг агрессорларга болгаш тайбыңга ынакшылдыг улустарга янзы-бүрү хамзарылгалыг шажын организациялары бар. Чижөлөөргө, капиталистиг лагерьде шажын организациялары экономика, политика болгаш идеология талазы-биле хамыктың мурнунда дарлавчы аңгылар-биле холбашкак болгаш оларны камгалап турар. Социализмни тургускан, мөлчүкчү аңгыларны узуткап чок кылган ССРЭ-де шажынның социалдыг дазылдарын шиитпирлии-биле тура тыткан. Бисте хүрөөни күрүнеден, хүрөөден школаны тускайлаан. Өртемчейни эртемниг, материалисчи билириниң өзүзунга совет кижилерни кижизидип турар. Шажын чүдүлгелерни хөгжүдеринге хөрөүннер Совет Эвилелинде чок. Бистиң чуртувустун чоокта чазла эткен үеде чүүкчүлер болуп турган миллион-миллион ажылчы чоннары шажын чүдүлгениң бүзүредиглериниң хостылып адырылган. Ынчалза-даа совет кижилериниң чамдык кезиг чүүүр чорукту үргүлчүлеп турар. Эртемниг марксисчи-ленинчи мировоззрениени шиңгээдип албаан кижилер болза, коммунистиг моральдың принциптерин ам-даа билип албаан болгаш бойдустуң, ниитилелдиң дугайында эртемге удур шажын чүдүлгениң үзел-бодалдарындан халбактанып турарлар. Ындыг чүдүкчү кижилер бүгү ажылчы чоннар-биле кады коммунистиг партияга удурткан Совет күрүнениң иштики болгаш даштыкы политиказын бүрүү-биле деткип турарлар. ССРЭ-де христиан шажынның болгаш өске-даа шажын-чүдүлге организацияларының чамдык реаксылыг удуртукчуларының талазындан Советке удур политиканы чорудар дээр орадажыышкыннарын улус буруу шаап көргеш, ап октапкан. Ындыг орадажыышкыннар совет эрге-чагырганың баштайгы чылдарында бар турганы билдингир. ССРЭ-де бүгү шажын-чүдүлге организацияларының удуртукчулары православ хүрөөге баштаткаш, ажылчы чоннарның базыышкыны-биле советке удур мурнунда чорудун турган политиказындан ойталаар болгаш совет эрге-чагырганың, ылангыя оон бүгү делегейге тайбың дээш демиселин деткиир оруунче кирер ужурга таварышканнар.

ССРЭ-ниң хамаатыларының чамдык кезиниң иштинде шажынчы-идеалистиг үзел-бодалдарның читпейн турар чылдагааны болза, социалистиг базистиң шапкын хөгжүлдезинден массаларның медерелиниң хожудап турары, чамдык черлерде массаларның иштинде культуракижизидилгелиг болгаш политиктиг ажылдың четпези, кырган салгакчыларның медерелинде шажын-чүдүлгениң эрги чаңчылдарының читпээни, шажын чүдүлге хүрөөлөөшкининиң салдары, хүрөөниң төлөөлекчилериниң идепкейлиг ажылчорудулгазы болур.

Шажын чүдүлгениң артыышкыннары чүүкчү кижилерге-даа, совет ниитилелге-даа когаралды чедирип турар. Ол эртыышкыннар, чүүкчү ажыл-ишчилерни идепкей, үзел-сорук чок кылдыр «бурганның кулу» болдуруп турар. Бо бүгү болза, дешилгелиг эртемге, эртемниг коммунизмниң теориязынга болгаш практиказынга удур болуп турар. Шажын чүдүлге совет кижилерге өске моральдың шынарларын сициктирип турар.

Шажын чүдүлгениң артыышкыннары заводтарда болгаш колхозтарда прогуддаар чоруктун, арагалаашкынның, өг-бүленин иштинге алгыш-кырыш үндүрериниң үргүлчү чылдагааны болуп турарлар. Шажын чүдүлгениң хөй-хөй өзулалдарын кылыр чорук (бурганны ашкаар, чаңгыс дашкага чем ижери, бичии чаштарны соок сугга кирери болгаш өске-даа) янзы-бүрү аарыгларның тыптып турарының чылдагааны ол болуп турары хаая эвес. Чүдүкчү кижилер боттарының акшазын хүрөөлерни тудуп тургузарынга кам чогу-биле бүдүрүкчүлүг эвес чарыгдап турарлар.

Бистиң чуртувус социализмден коммунизмче шилчиишкинни боттандырып турар үезинде партияның идеологтуг ажылы, марксизм-ленинизмниң иделарын пропагандаар чорук, буржуаз идеологияның, оон иштинде шажын чүдүлгениң артыышкыннарының кандыгдаа илередиишкиннери-биле демисел онза ужур-дузалыг болуп турар. Шажынга удур эртем пропагандазын организастаарын тоомчажок көөр чорукту соксадыр херек. Школага, өг-бүлеге, ажылчы чонну коммунистиг өзуга кижизидеринге шажын чүдүлгеге удур ханы бодап кылган, системниг коммунистиг мировоззрениениң болгаш моральдың пропагандазын организастаар херек.

ССРЭ-де христиан шажын болгаш шажын-чүдүлгениң өске-даа организациялары совет эрге-чагырганга удур политиктиг демиселди шагда-ла соскаткан болгаш бүгү улус-биле кады тайбың дээш депшилгелиг шимчээшкинге киржип турар. Ындыг болза-даа олар карачаңгыс эртемниг, марксисчи-ленинчи мировоззрениеге болгаш аңаа үндезилетинген коммунистиг моральга өжөөннешкек, эртемге удур шажын-чүдүлгениң мировоззрениезин болгаш моралын пропагандалаарын база чорудуп турарлар. Совет кижилерни коммунизмниң өзүзунга кижизидер, материалисчи мировоззрениени нептередир, шажын-чүдүлгениң үзел-бодалдарының эртемге удур, реаксылыг утка-шынарын сойгастап чаза-шавар талазы-биле делгеренгей ажылды ол пропагандага удур тургускан турар ужурлуг.

Профессор **А. ГАГАРИН.**

философия эртемниериниң доктору.

Харыысалгалыг редактор Д. О. БЕГЗИ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажың № 3, ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62, харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының 3—68, партийжи амыдырал, пропаганда болгаш агитация, көдөө ажыл-агый, культура болгаш амыдырал килдистериниң болгаш бухгалтериянның—3—65, харыысалгалыг секретарының 4—98, иштики информация, чагаа, үлетпүр транспорт килдистериниң—3—88.

ТС—02132 Культура эргелелиниң типографиязы